

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Oficiální návštěvy dvou prezidentů USA Richarda Nixona (1972) a Geralda Forda
(1975) v ČLR**

Official visitations of two US presidents Richard Nixon (1972) and Gerald Ford (1975)
in PRC

OLOMOUC 2019 Terezie Kadlecová

Vedoucí diplomové práce: Bc. Martin Lavička, M.A.

Anotace

Od roku 1969 se postupně začaly zlepšovat vztahy Čínské lidové republiky a Spojených států amerických a díky tzv. pingpongové diplomacii se podařilo navázat kontakty natolik dobré, že to umožnilo dvě prezidentské návštěvy ve velmi krátkém intervalu. Zatímco Nixonova návštěva (1972) je světově známá, o Fordově (1975) se téměř neví.

Cílem mé práce je zjistit příčiny toho, jak malý vliv na mezinárodní vztahy měla Fordova návštěva oproti Nixonově. K tomu používám jednak zveřejněné dokumenty z amerických archivů, jednak články z New York Times v období obou návštěv.

Výsledkem je detailní přehled všech událostí, které na dění měly vliv, a na základě toho stanovení příčin v rozdílných výsledcích obou návštěv.

Klíčová slova: USA, ČLR, rapprochement, Richard Nixon, Gerald Ford, Henry Kissinger, Mao Zedong, Zhou Enlai, Deng Xiaoping

Prohlášení o samostatnosti

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod odborným dohledem svého vedoucího a uvedla veškeré prameny i použitou literaturu. Citace z literatury původně v angličtině jsem překládala já.

V Olomouci, dne 30.4.2019

Podpis:

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat svému vedoucímu panu Martinu Lavičkovi za jeho trpělivost, ochotu a vedení, i za četné rady a připomínky k textu práce.

Dále mé díky patří mé rodině za jejich podporu, a rodičům, že mi umožnili studovat obor, který jsem si vybrala. A především děkuji manželovi za každodenní drobná povzbuzení.

Obsah

Anotace	2
Prohlášení o samostatnosti.....	3
Poděkování.....	4
Seznam zkratk	7
Ediční poznámka.....	8
Úvod.....	9
Metodologie.....	10
1. Teorie mezinárodních vztahů.....	12
2. Vývoj rapprochementu	13
2.1 Neoficiální kontaktní kanály.....	13
2.1.1 Varšava	13
2.1.2 Paříž	13
2.1.3 Pákistán.....	14
2.1.4 Rumunsko	14
2.2 Kissingerovy přípravné návštěvy.....	15
2.3 Ping-pongová diplomacie	17
2.4 OSN	17
2.5 První návštěva.....	18
2.5.1 Šanghajské komuniké	20
2.6 Komunikace mezi oběma návštěvami	22
2.6.1 Víza a kontakt „people to people“	22
2.6.2 Styčná kancelář	23
2.7 Vnitropolitická situace USA mezi lety 1972 – 1975	24
2.8 Vnitropolitická situace ČLR mezi lety 1972 – 1975	25
2.9 Válka ve Vietnamu	26
2.10 Přípravy návštěvy	26

2.11 Druhá návštěva	27
2.12 Období po obou prezidentských návštěvách	28
3. Analýza novinových článků.....	30
3.1 Nixon	30
3.1.1 Návštěva a OSN.....	31
3.1.2 Spekulace o vývoji událostí a komuniké	33
3.1.3 Propouštění zajatců	33
3.1.4 Kultura a mánie kolem Číny	34
3.1.5 Jaderné zbraně.....	34
3.1.6 Vztahy s ostatními státy	34
3.1.7 Zmizelí či „zmizelí“ politici	35
3.2 Ford.....	36
3.2.1 Návštěva.....	37
3.2.2 Váleční zajatci.....	38
3.2.3 Watergate	38
3.2.4 Kultura	39
3.2.5 Průmysl	39
3.2.7 SSSR	40
3.2.8 Zhou Enlai.....	40
3.3 Srovnání výsledků z obou období.....	40
4. Porovnání vypovídací hodnoty materiálů	42
5. Závěr	43
Resume.....	44
Seznam použité literatury	45
Seznam primárních pramenů	49

Seznam zkratk

USA – Spojené státy Americké

ČLR – Čínská lidová republika

ČR – Čínská republika (na Taiwanu)

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

DRV – Demokratická republika Vietnam

OSN – Organizace spojených národů

KLDR – Korejská lidově demokratická republika

UNCURK – United Nations Commission for Unification and Rehabilitation of Korea.

OPEC – Organizace zemí vyvážejících ropu (Organization of Petroleum Exporting Countries)

Zkratky dokumentů použitých k citaci

FRUS A – Foreign Relations of the United States, 1964–1998, Volume XXX, China

FRUS B – Foreign Relations of the United States, 1969–1976, Volume XVII, China, 1969–1972

FRUS C – Foreign Relations of the United States, 1969–1976, Volume XVIII, China, 1973 – 1976

FRUS D – Foreign Relations of the United States, 1969–1976, Volume E-13, Documents on China, 1969 – 1972

NSA A – The Beijing-Washington Back-Channel and Henry Kissinger's Secret Trip to China – National Security Archive Briefing Book No.66

NSA B – NEGOTIATING U.S.-CHINESE RAPPROCHEMENT – National Security Archive Electronic Briefing Book No. 70

Ediční poznámka

Pro přepis čínských jmen používám transkripci pinyin, abych sjednotila různé transkripce používané v pramenech a literatuře. V případě, že není možné přesně určit správný převod do pinyinu, komentuji obě varianty v poznámce pod čarou.

Výjimky tvoří jména, která mají ustálenou variantu v češtině, např. Peking; Kuomintang, atp.

Vzhledem k délce názvů novinových článků a časté absenci autora jména referuji v části zabývající se analýzou na zdrojové články pomocí čísla v závorce, podle nějž je možné najít zdroj v seznamu pramenů.

Úvod

Prezident Richard Nixon v roce 1967 napsal: „*Jakákoli americká politika vůči Asii musí urychleně dojít k pochopení čínské reality ... znamená to rozeznat současné a potenciální nebezpečí od komunistické Číny a přijmout opatření odpovídající tomu nebezpečí.*“ (Nixon, str.11)

Toto tvrzení předznamenává rapprochement, ke kterému následně došlo, a který ukončil dvacetileté období neexistujících vztahů. Podle Evelyn Goh šlo o nejvýznamnější posun ve Studené válce. (Goh 2005, str.1) Průlomem byla Nixonova prezidentská návštěva v Číně roku 1972, brzy následovaná návštěvou prezidenta Forda v roce 1975. Zatímco Nixonovo období je prozkoumané a nalezneme spoustu odborné i populárně-naučné literatury, u Fordova období tomu tak není. Právě zpracováním Fordova období může být má práce přínosná.

Ve své práci se budu zabývat srovnáním těchto dvou návštěv a důvody, proč Fordova návštěva není považována za stejně podstatnou, jako Nixonova, a také veřejným míněním, které provázelo obě události. Zaměřím se na jednotlivé fáze vývoje vztahů mezi USA a ČLR, na témata důležitá v diplomatických kruzích i pro veřejnost, rozeberu šanghajské komuniké ze svého pohledu a nabídnu i různé názory novinářů na tento text. Jestliže na debaty působily i externí vlivy, pokusím se je popsat.

Toto téma jsem si vybrala, abych skrze dokumenty nahlédla tam, kam se osobně nikdy nedostanu – do zákulisí, kde se tvoří dějiny, do chvil, které možná zformovaly svět do takového, jaký dnes známe. Vždyť kdyby nebylo rapprochementu, těžko hádat, co by se stalo s izolovanou Čínou, a co by pak ona udělala se světem.

Metodologie

První kapitola zaměřená na teorie mezinárodních vztahů se zabývá teorií realismu a strategiemi spadajícími pod tento princip uvažování. Tímto lze odůvodnit, proč vůbec k rapprochementu došlo, a také jeho fakt, že je přelomovým bodem v celosvětové historii. Použitými materiály jsou učebnice a články zabývající se teoriemi mezinárodních vztahů.

Druhá kapitola analyzuje zdroje dostupné z digitálních archivů. Jedná se o záznamy rozhovorů na tajných jednáních, memoranda shrnující průběh jednání a rozebírající další možné varianty postupu, dále pak telegramy a dopisy předávané skrz neoficiální kanály. Mimo to přihlížím ještě k prezidentským deníkovým záznamům a rezolucím OSN. Rekonstruuji průběh jednání mezi oběma stranami. Nejpodstatnějšími zdroji jsou soubory dokumentů jednak z National Security Archive, jednak ze série Foreign Relations of the United States. Protože jsou již sestavené z veškerých dokumentů vztahujících se ke svému tématu, nehrozí, že bych některé memorandum nemohla dohledat. To bylo ostatně důvodem, proč jsem upustila od většího využívání dokumentů z Wilsonova archivu, třebaže jsem věděla o existenci všech záznamů jednání, povedlo se mi v něm dohledat jen některé. Prezidentské deníkové záznamy umožňují přesně rekonstruovat průběh obou návštěv, ale postrádají podrobnější informace o jednotlivých bodech programu, proto jsou doplňovány informacemi z dalších zdrojů. Podkladem pro události mimo diplomatická jednání, jako je například Watergate, jsou sekundární zdroje – odborné články a populárně-naučná literatura. Zařadila jsem je do textu proto, abych poukázala na vnitrostátní události mající vliv na mezinárodní dění. Tato kapitola pokrývá jednotlivé způsoby komunikace mezi oběma stranami a reflektuje prohlubování a vývoj událostí.

Třetí kapitola analyzuje a porovnává novinové články z New York Times. Toto médium jsem zvolila z těchto důvodů:

- 1) drží se na špičce nejpopulárnějších a nejfrekventovanějších deníků s celostátním nákladem USA.

2) jsou popisovány jako nejnekompromisnější noviny, tudíž by měly podávat zprávy nezaújatě a seriózně. Obdržely i nejvíce Pulitzerových cen.¹

3) Henry Kissinger se o New York Times často zmiňuje, někdy pozitivně a jindy negativně, což naznačuje určitou nestrannost novin vůči prezidentovi a jeho administrativě. Když prohlásil: „Ale pokud to není důvěrné, New York Times to neotiskne,“ (FRUS D, d.52) sice šlo o nadsázku, ale naznačuje to, že reportéři New York Times pátrali do hloubky.

Novinové články umožňují zjistit, jaké informace byly veřejně dostupné v době, kdy se rapprochement odehrával, a zároveň reprezentují názory veřejnosti. Období zvolené pro analýzu je od půl roku před návštěvou do dvou měsíců po skončení návštěvy – tj. od 21. srpna 1971 do 28. dubna 1972 a od 1. června 1975 do 5. února 1976. Období půl roku před návštěvou jsem stanovila, aby byl znatelný vývoj v diskutovaných tématech. Pouhé dva měsíce po návštěvě stačí, protože v obou případech po návratu prezidenta zájem rychle opadl. Články byly vyhledány přes TimesMachine pod tagem „China, Communist“ pro první období a pod tagem „China, People’s Republic of“ pro druhé období. Po zadání výrazu „China“ TimesMachine vyhledá tisíce článků, což je pro analýzu příliš vysoké množství. Nenašla jsem ale jiný tag, pod kterým by mi TimesMachine vyhledaly články v obou obdobích.² Vzhledem k množství vygenerovaných výsledků limituji použité články na texty z prvních deseti stran. Na základě získaných informací lze určit, o kolik se lišil pohled veřejnosti od osob zapojených do jednání i témata, která byla v kontextu s ČLR považována za podstatná. Také se dozvídáme o případných dezinformacích vzniklých tím, že v době, kdy byly události aktuální, nebyly ještě odtajněné dnes již veřejné záznamy z jednání.

Ve čtvrté kapitole srovnávám rozdíl mezi tématy podstatnými pro osoby zapojené do jednání a širokou veřejností, mezi názory na Nixonovu i Fordovu návštěvu a upozorňuji na fakta, která mohla působit na rozdíly ve výsledcích.

¹ Žebříčky a informace ze stránek Agility PR services (Dostupné z: <https://www.agilitypr.com/resources/top-media-outlets/top-15-daily-american-newspapers/>) a World atlas (Dostupné z: <https://www.worldatlas.com/articles/the-10-most-popular-daily-newspapers-in-the-united-states.html>)

² Při zadání výrazu „China, Communist“ v druhém období není v seznamu jediný článek, a stejně tak při zadání výrazu „China, People’s Republic of“ v prvním období nenalézám žádné výsledky.

1. Teorie mezinárodních vztahů

Dvě nejzásadnější teorie mezinárodních vztahů jsou realismus a idealismus, přičemž rapprochement se dá vysvětlit nejlépe pomocí teorie realismu. Ta nepřihlíží k ideologiím, ale k národnímu zájmu státu, obvykle vlastní bezpečnosti a ekonomickému postavení. Hlavním rozhodovacím kritériem je relativní zisk – v tomto případě USA získala víc spojenectvím s ČLR než další ochranou ČR.

Do teorie realismu spadá i teorie vyvažování sil („balance of power“), která říká, že „mír a stabilita budou nejpravděpodobněji uchovány, když je vojenská síla rozložena tak, aby zabránila jediné supervelmoci v hegemonii nebo kontrole celého světa.“ (Blanton a Kegley, str. 507)

V první polovině období studené války byl svět rozložen do bipolárního systému,³ oběma póly byly USA a SSSR, přičemž ČLR patřila do druhého jmenovaného tábora. Příležitost přejít k tripolárnímu („tripolar/strategic-triangle system“) systému se naskytla v roce 1969, kdy čínsko-sovětský pohraniční konflikt hrozil přejít ve válku. (Goh 2005, str. 2) Tripolární systém je vyvažování mezi třemi velmocemi. Cílem každé velmoci je mít s oběma ostatními lepší vztah, než mají zbývající dvě mezi sebou. Nejlepší pozici pak má stát, který tohoto stavu dosáhne, což záleží především na schopnostech diplomatů. Nejednat by znamenalo riskovat ohrožení od zbylých dvou mocností. (Reynolds, str.217) Tripolární systém je o něco stabilnější než bipolární. (Rourke, str.64)

USA vedly vůči SSSR politiku détente.⁴ Rapprochement mezi USA a ČLR je příkladem vyvažování sil v tripolárním systému. Nehledě na ideologické rozdíly je pro oba státy výhodnější spolupracovat, a tak získat silnější pozici v jednání se SSSR, stabilitu v Pacifiku a snížit potřebu dalšího zbrojení.

Toto tvrzení posiluje i Nixonovo prohlášení o čínsko-amerických vztazích: „ale kvůli národní bezpečnosti věřím, že naše zájmy máme společné v ohledech, které jsem zmínil.“ (FRUS B, d.196)

³ Dvě supervelmoci – USA a SSSR – rozdělily svět na dvě sféry vlivu.

⁴ Détente – „Obecně, strategie uvolnění napětí mezi nepřáteli ve snaze snížit pravděpodobnost války.“ (Blanton a Kegley, str.509)

2. Vývoj rapprochementu

2.1 Neoficiální kontaktní kanály

USA a ČLR neměly žádné oficiální styky, a tak komunikace, která by byla řešená přes ambasády, musela být vedena jinak, oklikou. Od roku 1949 až do roku 1969 byly jediným spojením mezi USA a ČLR Varšava. Krátkodobě do roku 1957 Ženeva.⁵ (Milestones) V roce 1968 byla veškerá komunikace přes Varšavu pozastavena,⁶ (FRUS A, d.331) a tak Američané začali hledat jiné spojení. Pokusy o navázání kontaktu probíhaly na několika místech zároveň, ne však se stejnou rychlostí a efektivitou. Proto jsem průběh rozdělila podle konkrétních míst. Předávání zpráv probíhalo v nejvyšším možném utajení, v počátečních stádiích jednání by bylo snadné komunikaci narušit.

2.1.1 Varšava

První pokus o obnovení kontaktů proběhl v místě, kde už dříve spojení fungovalo. Na konci roku 1968 požádalo USA o odložení začátku jednání z důvodu konce prezidentského období (FRUS A, d.331) a obě strany se dohodly, že schůzka proběhne 20. ledna 1969 (FRUS A, d.332), přesto k ní pravděpodobně nedošlo.⁷

20. ledna 1970 se sešli zástupci USA a ČLR a dohodli se na tom, že přímé rozhovory se budou konat v Pekingu nebo Washingtonu a budou se týkat mj. Taiwanu. O měsíc později Číňané přislíbili, že v Pekingu přivítají delegáta na ministerské úrovni nebo Prezidentského vyslance. (NSA A d.6)

Zpráva ministerstva zahraničí ze 14. dubna 1971 neočekává významnější iniciativu ČLR ve Varšavských debatách, nicméně navrhuje povolit cestování a obchod mezi USA a ČLR.⁸ (NSA A, d.13) Ještě týž den vydává Nixon Prezidentské prohlášení, které povoluje spolupráci v rámci obchodu a vydávání turistických víz Číňanům do USA. (NSA A, d.14)

2.1.2 Paříž

27. září 1970 požádal Kissinger Jeana Saintenyho, aby kontaktoval čínského velvyslance Huanga Chena. Rozhovory ve Varšavě byly totiž příliš na očích Sovětům.

⁵ Ženeva – hovory probíhaly jen od roku 1955 do 1957 a týkaly se repatriace válečných zajatců a bohužel k žádné shodě nedošlo.

⁶ Hlavním důvodem byla válka ve Vietnamu a bombardování čínské ambasády v Hanoji.

⁷ Další dostupný dokument je až ze 20. ledna 1970, tedy o rok později.

⁸ Také se vyjadřuje o jmenování Huang Hua do funkce velvyslance ČLR v Ottawě, jako o případné podané ruce k další komunikaci mezi ČLR a USA.

(NSA A, d.2) Ovšem získat i jen základní informace trvalo dlouho. (NSA A, d.5) 27. dubna 1971 Alexander Haig poslal přes Saintenyho další vzkaz s žádostí, jestli by nedomluvil schůzku amerického velvyslance s čínským. (NSA A, d.16) Komunikace ale pak pokračovala až po uskutečnění první Kissingerovy návštěvy v Pekingu (viz kap. 2.2). 16. srpna 1971 se tu sešel Henry Kissinger s velvyslancem Huangem Chenem a navrhli termíny pro začátek Nixonovy návštěvy (21. února nebo 16. března 1972). (NSA B, d.2) Krom toho domluvili druhou přípravnou návštěvu na 18. – 20. října 1971. Pařížské spojení nejlépe vyhovovalo oběma stranám, proto bylo využíváno i v době, kdy už byla ustanovená styčná kancelář (viz kap. 2.6.2), pro záležitosti oficiálního diplomatického charakteru.

2.1.3 Pákistán

27. října 1970 se setkal Nixon s pákistánským prezidentem Yahyou Khanem a požádal ho, aby na své cestě do Pekingu předal vzkaz, že by rád navázal kontakt.⁹ (NSA A, d.3) Zhou Enlai po poradě s Maem a Lin Biaem vzkázal pozvání pro prezidentského vyslance, aby probrali možnost, že americká vojska opustí Taiwan.¹⁰ (NSA A, d.6) Kissinger předal odpověď Hilalymu, který ji měl předat Khanovi a ten zase čínskému velvyslanci v Pákistánu. Prozatím navržené místo setkání bylo Rawalpindi. (NSA A, d.7) V odpovědi poslané 21. dubna 1971 Kissingerovi Zhou Enlai zve do Pekingu buď prezidentského vyslance (např. Kissingera) nebo přímo Nixona, k projednání dalšího postupu. (NSA A, d. 17)

Když se v roce 1971 Nixon s Kissingerem přiklonili na stranu Pákistánu v jeho konfliktu s Indií, aby ochránili kanál komunikace s ČLR a pomohli svým spojencům, třebaže se americká veřejnost klonila na stranu Indie. (Schwartz, str 12) Spojení přes Pákistán bylo rychlé a dobře utajitelné, ale pro dlouhodobější komunikaci těžko použitelné, a to z důvodu, že zprávy nebyly předávány mezi dvěma velvyslanectvími, ale přes zástupce třetího státu.

2.1.4 Rumunsko

27. října 1970 sdělil Kissinger prezidentovi Nicolae Ceausescovi, že prezident Nixon by rád navázal kontakt s ČLR a Ceausescu slíbil, že vzkaz vyřídí a případnou odpověď předá zpět. (NSA A, d.4) Odpověď dorazila 21. ledna 1971, odkazovala se na již

⁹ Nešlo zatím o horkou linku, ale o velvyslance, nejspíše Deweyho nebo Murphyho. Zároveň slíbil i finanční půjčku Pákistánu.

¹⁰ Zprávu doručil Hilaly, pákistánský velvyslanec v USA.

zahájenou konverzací přes Pákistán a potvrdila, že hlavním problémem je Taiwan. Situace ve Vietnamu jako problém zmíněná není. (NSA A, d.9) Protože však byl obsah zpráv stejný jako zpráva předaná přes Pákistán a její doručení trvalo o dost déle, rumunský kanál byl opuštěn.

2.2 Kissingerovy přípravné návštěvy

Cílem bylo domluvit podmínky Nixonovy cesty a připravit program a předběžnou verzi textu komuniké. První návštěva v Pekingu, tajná, byla naplánována 7. května 1971 s velvyslancem Farlandem. Bylo rozhodnuto, že Kissinger se po cestě na návštěvu Vietnamu zastaví na víkend v Pákistánu a Yahya Khan mu poskytne krytí, takže o cestě do Pekingu se nikdo nedozví. (NSA A, d.22) 10. května via Pákistán informovali Zhou Enlai o plánu tajné cesty a navrhli datum schůzky, 20. května poslali zprávu o připravované smlouvě SALT.¹¹ 22. května přišla zpráva o potvrzení plánu návštěvy z Číny. (NSA A, d.26) Datum setkání bylo stanoveno na 9. – 11. července 1971. (NSA A, d.28) Oficiálně zveřejněný plán cesty počítal s odletem z Pákistánu do Francie už 10. července. (NSA A, d.31) Celý plán byl kryt předstíranými zdravotními obtížemi a „neplánovaným zdržením“ v Pákistánu.

Během víkendu strávili Henry Kissinger a Zhou Enlai jednáním zhruba dvacet hodin a výsledkem byla shoda v těchto bodech: Čína je jen jedna, politika dvou Čín nebo jedné Číny a jednoho Taiwanu je nepřijatelná a nebude uskutečněna, nicméně po stažení amerických jednotek bude tato otázka řešena mírově. V případě Vietnamu obě strany v principu souhlasí s textem Sedmi bodů předloženými v Paříži paní Binh, definitivní forma bude ponechána pařížským jednáním. Dále se jednalo o případné japonské hrozbě, amerických vojskách v Jižní Koreji, smlouvě SALT a čínském křesle v OSN. (NSA A, d. 34) V případě konfliktu mezi Indií a Pákistánem podpoří obě strany Pákistán.¹² Jako aktuální komunikační kanál byla zvolena Paříž přes vojenského atašé generála Vernona A. Walterse a čínského velvyslance Huanga. (NSA A, d.38) Hovory ve Varšavě byly prozatímně ukončeny. (NSA A, d.38)

Finální podoba oznámení o pozvání v tomto znění: *„Premiér Zhou Enlai a Dr. Henry Kissinger, Asistent prezidenta Nixona pro Zásady Národní Bezpečnosti, vedl jednání v Pekingu od 9. do 11. července 1971. Vědom si vyjádřeného prezidentova přání*

¹¹ Strategic Arms Limitation Treaty, smlouva o limitaci ABM systémů (Anti-Balistic Missile), kterou připravovali k podepsání USA a SSSR.

¹² Indie podporovala Východní Pákistán ve snaze se odtrhnout. Uspěl a stal se z něj Bangladéš.

navštívit Čínskou lidovou republiku, premiér Zhou Enlai v zastoupení vlády Čínské lidové republiky, poskytnul pozvání pro prezidenta Nixona k návštěvě Číny ve vhodném datu do května 1972. Prezident Nixon přijal toto pozvání s potěšením. Setkání mezi vůdci Číny a Spojených států je určena k hledání normalizace vztahů mezi oběma zeměmi a také k výměně pohledů na otázky zájmu obou stran.“ (NSA A, d.37) a datum uveřejnění bylo dohodnuto v USA na 15. července večer a v ČLR 16. července ráno ve stejnou chvíli, aby veřejnost nebyla informovaná ani na jedné straně se zpožděním. (NSA A, d.38)

Další setkání, tentokrát předem veřejně oznámené, proběhlo od 20. do 26. října 1971, opět v Pekingu. Nebylo už tak vřelé. (NSA B, d.21) Hlavní náplní jednání byl program Nixonovy návštěvy, datum a délka,¹³ následně obsah a přesné znění komuniké. Po konzultaci s Maem kritizoval Zhou americký návrh mnohem ostřeji než předtím. Zároveň druhá skupina připravovala technické, bezpečnostní a další organizační záležitosti. (NSA B, d.20) Čína projevila více trpělivosti vůči řešení taiwanské otázky než vůči záležitostem menších zemí – Koreje a Vietnamu¹⁴, s odůvodněním, že menší země si nemohou dovolit tak dlouho čekat. (NSA B, d.20) Přesto slib postupného stažení veškerých amerických vojsk z Taiwanu nešlo obejít. (NSA B, d.20) Američané pokračovali v předávání informací o smlouvě SALT i dalších citlivých informací ohledně Sovětského svazu. Takto nejen projevili důvěru vůči ČLR, ale i vytvářeli tlak na SSSR. Dalším tématem bylo ještě potenciálně expanzivní Japonsko a vyhrocená situace mezi Indií a Pákistánem. (NSA B, d.20)

Poslední přípravnou návštěvu vedl Kissingerem pověřený generál Haig, proběhla od 3. do 10. ledna 1972. Bylo domluveno, že pro televizní přenos do USA si čínská strana pronajme americkou satelitní techniku, aby tak nebyla narušena suverenita státu. (NSA B, d.26) 7. ledna se Haigova skupina přesunula do Hangzhou a pak do Šanghaje projít trasu, po které se se bude pohybovat později prezident. (NSA B, d.26)

¹³ Americká strana nejprve navrhla pět dní, čínská strana pět nebo sedm a tak se shodli na šesti dnech.

¹⁴ U Koreje šlo o rovnoprávné postavení KLDR a Jižní Koreje a finální právní řešení rozděleného poloostrova. Pokud jde o Vietnam, tak tam ČLR tlačila na co nejrychlejší ukončení bojů a stažení amerických vojsk z Jižního Vietnamu. (NSA B, d.20)

2.3 Ping-pongová diplomacie

Na mistrovství světa ping-pongu v Nagoye v dubnu 1971 se američtí hráči spřátelili s čínskými¹⁵ a Mao Zedong je 6. 4. 1971 pozval na přátelské pingpongové turné po Číně. Už 14. dubna přijel americký ping-pongový tým na přátelské turné spolu s několika dalšími týmy.¹⁶ Pozvání čínského týmu na oplátku do USA bylo odloženo na později kvůli turné taiwanského týmu v USA. (NSA B, d.20) Od vzniku ČLR to byla první americká sportovní delegace, která se do Číny dostala. (FRUS B, d.112) Tato událost měla velký vliv na veřejné mínění zejména v Číně, díky sportovnímu nadšení bylo možné navázat styky s USA, do té doby imperialistickým nepřítelem. Byl to první veřejný kontakt vůbec. Zároveň je tu uplatněn princip „soft power“¹⁷ – propagace jiného státu prostřednictvím velice oblíbeného sportu. Až o rok později, 10. dubna 1972 přiletěl čínský ping-pongový tým na oplátku do USA na dvoutýdenní turné.¹⁸

2.4 OSN

Hlasování o zástupci Číny probíhalo ve stejnou dobu, kdy byl Kissinger v Pekingu. Další návrh byl přesunut Kissingerovu veřejnou návštěvu v ČLR na později. Jakýkoliv výsledek hlasování v OSN by mohly mít negativní vliv na jednání. (Torelli, str.18)

25. října 1971 byla na Valném shromáždění OSN přijata rezoluce, která vyloučila z čínského křesla Čankajškova zástupce a místo něj přizvala ČLR. (Generální shromáždění, 1971) 23. listopadu a 10. prosince 1971 se Kissinger v New Yorku sešel s Huangem Hua¹⁹ a Georgem Bushem²⁰ domluvit společný postup ohledně přístupu OSN vůči indicko-pákistánskému problému. (NSA B, d.22)

Fakt, že Spojené státy byly hlavním obráncem Čínské republiky jakožto představitele Číny i v OSN, představoval velkou komplikaci. Jistým pokusem, jak vycouvat se ctf bylo, když USA navrhlo dvojí zastoupení za Čínu – Čínskou republiku a Čínskou lidovou republiku. Při navázání kontaktů s ČLR nebylo možné proti nim vystupovat v OSN stejně ostře jako dřív a stejně tak nebylo možné opustit spojence úplně. Spojené

¹⁵ Americký hráč Glenn Cowen omylem nastoupil do čínského autobusu. Jeden z čínských hráčů Zhuang Zedong mu věnoval hedvábnou šálu. Při příští příležitosti od Cowena dostal tričko se skupinou Beatles „Let it be“. Obě setkání přilákaly velkou pozornost novinářů. (CHEN, str.260)

¹⁶ Kanada, Kolumbie, Velká Británie a Nigérie. (MACMILLAN, str.176)

¹⁷ Definice soft power: schopnost skrz nehmotné faktory jako je obliba hodnot a institucí státu, naopak od „hard power“ – donucování pomocí vojenské síly. (Blanton a Kegley, str.515)

¹⁸ Jednání, kde se domlouvalo turné, bylo vedeno v Paříži, Watson-Huang talks. (FRUS B, d.115)

¹⁹ Krom velvyslance v Ottavě i čínský zástupce v OSN

²⁰ Toho času americký zástupce v OSN

státy se mohly spolehnout na to, že oba subjekty budou trvat na tom, že Čína je jen jedna – a také to tak dopadlo. (Torelli, str.17)

2.5 První návštěva

21. – 28. února 1972

21. února 1972 v 8:55 přiletěl prezident Nixon z Guamu na Šanghajské letiště Hong Qiao. (Nixon Presidential Diary, str.17) Přivítala je čínská delegace vedená Wang Hongwenem²¹, přítomen byl i Wang Haiyong. Tímtéž letadlem po pauze pokračovali do Pekingu, kde přistáli v 11.30 a kde se setkali s Zhou Enlaiem. (Nixon Presidential Diary, str.20) Přesunuli se z Letiště Hlavního města (Capital Airport) do Diaoyutai²², hotelu pro zahraniční hosty. Ještě týž den byli pozváni do Zhongnanhai k rozhovoru s předsedou Mao Zedongem. Další přítomní byli premiér Zhou Enlai, Wang Haiyong²³, Henry Kissinger a tlumočnice Tang Wensheng. (Nixon Presidential Diary, str.21) Po celou dobu šlo spíše o filosofickou debatu o principech, když padla zmínka o volbách a tom, jak by mohly ovlivnit situaci, Mao řekl: „*Tyto otázky nejsou otázky k diskuzi u mne. Měly by být diskutovány s premiérem. Já debatuji o filosofických otázkách.*“ (FRUS B, d.193) Témata jako Indie či Taiwan byla zmíněna jen okrajově. Jak kvůli obsahu, tak kvůli délce (necelá hodina) šlo spíše o symbol. Setkání dvou vůdců představovalo uzavření konfliktu mezi oběma národy.

Po hodinovém rozhovoru se Nixon ještě setkal s Zhou Enlaiem. Mluvili o tom, jak i přes ideologické rozdíly spolupracovat a také o pingpongovém týmu Američanů, který přijel dříve. Opět se vrátili k Dullesovi, který kdysi odmítl Zhouovi potřást rukou. Na závěr přišlo téma spolupráce v OSN. Po této schůzce už byl přítomný i tisk a televize. Večer proběhl uvítací banket pro americké hosty. Večer ještě prezident podepsal dokument – J.S.Res. 197, arbitration settlement procedure for West Coast dock strike (procesní rozhodnutí o postupu vůči obyvatelům stávkujícím v docích na západním pobřeží). (Nixon Presidential Diary, str.22)

22. února dopoledne prezident Nixon zahájil poradou s Kissingerem a Haldemanem a následně Vernonem C. Coffeyem.²⁴ Odpoledne se setkal ve Velké Síni Lidu (Great Hall of the People) s čínskými i americkými představiteli. Nixon potvrdil americké

²¹ Místopředseda šanghajské městské revoluční komise

²² Memoranda používají zápis: Taio Yu Tai, předpokládám, že výraz Taio vychází ze špatného zápisu, a stejně jako Margaret MacMillan používám výraz Diaoyutai v pinyinu.

²³ Zástupce ředitele protokolárního oddělení ministerstva zahraničí

²⁴ Vojenský asistent, poručík

stanovisko ohledně bodů o Taiwanu již připravených do Šanghajského komuniké. Vedl dlouhý monolog o nebezpečí, které představovaly SSSR a Indie. Zhou Enlai odpověděl dlouhým monologem o historii. Na večeři se vrátil do Diaoyutai a pak poté opět ve Velké síni lidu hovořil s významnými komunisty: Zhou Enlai, Jiang Qing, Li Xiannian, Guo Moruo, Ji Pengfei, Qiao Guanhua, Wu De. Byl přítomen i tisk a televize. Na závěr dne shlédli představení revolučního baletu Rudý oddíl žen. (Nixon Presidential Diary, str.61 a 62)

Další den dopoledne se prezident setkal s filmaři Bílého Domu. Odpoledne následovalo setkání s Zhou Enlaiem, Qiao Guanhua, Zhang Wenqin, Zhao Qihua a Wang Haiyongem. Americká strana – Kissinger, Holdridge a Lord. Hlavním tématem bylo oddělení Bangladéše od Pákistánu a Indie ohrožující nový stát. Následovaly možnosti zásobování pro Pákistán. Pak opět mluvili o SSSR. (FRUS B, d.197) Posledním Po krátké poradě prezidenta s Kissingerem debata pokračovala. Večerním bodem programu byla exhibice gymnastiky, badmintonu a stolního tenisu, prezidentský pár byl doprovázen Zhou Enlaiem a Hanem Xu. (Nixon Presidential Diary, str. 81 a 82) Ve čtvrtek delegace navštívila Velkou čínskou zeď a Mingské hrobky. Odpoledne opět proběhla debata ve Velké síni lidu. Nixon a Zhou diskutovali o finální podobě komuniké, a tak se věnovali především Taiwanu a Čankajškovi. (FRUS B, d.199) K slavnostní večeři připravované Zhouem byla pekingská kachna. (Nixon Presidential Diary, str.99 a 100)

Pátek začal prohlídkou zakázaného města. Odpoledne se prezident radil se svými odborníky – Kissingerem, Haldemanem a Lordem. Poté proběhla další debata v konferenčním sále Diaoyutai s čínskými i americkými představiteli. Diskuse se opět točila především kolem Sovětského svazu. (FRUS B, d.200) Večer se celá delegace fotila a místo večeře organizoval prezidentský pár děkovný banket. (Nixon Presidential Diary, str. 103 – 106) V sobotu ráno prezident telefonoval televiznímu producentovi Paulu Keyesovi do USA. Krátce pohovořil s Zhouem, o Maových básních a významu komuniké pro tisk. (FRUS B, d.201) Následně prezidentský pár s menším doprovodem odletěl do Hangzhou. Na letišti je uvítal mj. Nan Bing.²⁵ Odpoledne strávili na Západním jezeře a večer je čekal banket v hotelu Hangzhou. (Nixon Presidential Diary, str. 128 – 130)

²⁵ Předseda Zhejiangské provinční revoluční komise.

V neděli opustili Hangzhou a v doprovodu Zhou Enlaie přeletěli do Šanghaje. Dopoledne navštívili Shanghai Industrial Exhibition. Zde byli opět přítomni i novináři. Během večerního banketu je hostil Zhang Chunqiao.²⁶ Následovalo akrobatické představení. Poté ještě Nixon hovořil s Williamem Rogersem, Marshalem Greenem²⁷ a Alfredem Jenkinsem²⁸; Haldemanem, Zieglerem²⁹ a Kissingerem. (Nixon Presidential Diary, str.155 – 156) Před půlnocí proběhla poslední Kissingerova rozmluva s Zhou Enlaiem – domluvili se prozatím využívat Pařížský kanál jako oficiální veřejné spojení. Pak mluvili o sovětském angažmá ve Vietnamu. (FRUS B, d.202) Druhý den ráno se ještě smluvili využívat možnost předání dopisu Huang Huovi v OSN jako tajný kanál. (FRUS B, d.202) V pondělí 28. února odpoledne letadlo odletělo směr Aljaška. (Nixon Presidential Diary, str. 169)

Hlavními tématy, kterými se v debatách zabývali, byla především hrozba SSSR.

2.5.1 Šanghajské komuniké

Text komuniké (Joint communique, 1972) byl v období rapprochementu jediný oficiální dokument podepsaný oběma stranami. Byl podepsaný 28. února 1972 v Šanghaji. Datem, místem a zúčastněnými postavami dokument také začíná. Za americkou stranu jsou jmenováni pan a paní Nixonovi, Státní sekretář William Rogers a prezidentův asistent Henry Kissinger. Na čínské straně je zapsán předseda Mao Zedong, níže též premiér Zhou Enlai a ministr zahraničí Ji Pengfei.

Následuje prohlášení americké a čínské strany, každé zvlášť. Promítá se do nich politické zřízení obou států. Zatímco americké prohlášení začíná: „*Mír v Asii a mír ve světě vyžaduje úsilí obou a eliminovat základní příčiny konfliktu.*“ (Joint communique, 1972, str.1) Čínské naopak praví: „Kdekoli je útlak, tam je odpor. Země chtějí nezávislost, národy chtějí osvobození a lidé chtějí revoluci – toto je neodporovatelný vývoj dějin.“ (Joint communique, 1972, str.2) Důraz na mír a revoluci v obou případech odkazuje na ideální systém obou zemí.

Spojené státy americké dále konstatují, že o mír budou aktivně usilovat, podpoří snahu Korejské republiky o uvolnění napětí a více komunikace mezi oběma Koreami. Podporují osmibodový mírový návrh Republiky Vietnam a právo Vietnamců na

²⁶ Předseda Šanghajské provinční revoluční komise. V memorandu je opět pravděpodobně překlep: Chang Chun Chao

²⁷ Rogersův asistent.

²⁸ Ředitel pro Asijské komunistické záležitosti.

²⁹ Prezidentův tiskový poradce.

sebeurčení bez vnější intervence. Podporují pokračování příměří mezi Indií a Pákistánem a stažení veškerých vojenských jednotek za dělící linii. Hlásí se ke spojení s Japonskem.

Čínská lidová republika se zastává osmibodového programu KLCDR pro opětovné sjednocení Korejí, ale navrhuje rozpuštění UNCURK. Podporuje sedmibodový program³⁰ Prozatímní revoluční vlády jižního Vietnamu. Vymezuje se vůči jakékoli expanzi ze strany Japonska, avšak podpoří jeho neutralitu. Zdůrazňuje princip sebeurčení pro oblasti Jamu a Kašmíru v indicko-pákistánském konfliktu.

Pro vzájemnou spolupráci se ČLR a USA shodují na těchto principech:

- Prohlubování normalizace vztahů v zájmu obou zemí.
- Snížení hrozby mezinárodního ozbrojeného konfliktu.
- Ani jedna z obou zemí nebude usilovat o hegemonii v Pacifiku ani jinde a nepodpoří snahu o hegemonii ze strany jiného státu.
- Žádný stát nebude vyjednávat jako zástupce třetího státu ani vstupovat do smluv s cílem poškodit jiný stát.

Druhý a třetí bod, ačkoli to není řečeno, se snadno dá vztáhnout i SSSR – vzájemným spojenectvím sníží pravděpodobnost, že Sovětský svaz vojensky ohrozí některý z obou států, a ČLR ani USA jej nepodpoří v případné snaze o hegemonii.

Část týkající se Taiwanu je nejvýraznějším kompromisem a zároveň podmínkou pro veškerou další vzájemnou spolupráci. ČLR prohlašuje Taiwan za součást Číny a USA to potvrzuje (nespecifikuje však součástí kterého čínského státu je: „...*všichni Číňané na obou stranách Taiwanské úžiny trvají na tom, že je jen jedna Čína a Taiwan je její součástí.*“ {Joint Communique, 1972, str.3}), v čemž lze vidět velice opatrné vyjádření, které pouze potvrzuje zjevný fakt. ČLR ovšem rázně odmítá politiku „dvou Čín“, „jedné Číny a jednoho Taiwanu“ a taiwanského hnutí za nezávislost. USA slibuje stažení svých vojsk z ČR, nestanovuje ale žádný termín, do kdy to musí být. Americkou podmínkou je mírové řešení problému. Komuniké samozřejmě není přímo smlouva a na rozdíl od ní se vyjadřuje poměrně mlhavě, ovšem od těchto slibů se už nedalo odstoupit, čímž končí veškeré návrhy na nezávislý Taiwan.

³⁰ Viz výše (2.2) zmíněný sedmibodový návrh madame Binh. Krom něj existoval ještě tajný devítibodový návrh, který předložila Kissingerovi na mírových hovorech v Paříži.

Obě strany se též shodují na potřebě vědecké, technologické, kulturní, sportovní a novinářské výměny a spolupráce, což předznamenává budoucí lékařské, artistické i jiné delegace. Potvrzují dohodu nadále pokračovat v normalizaci a prohlubování vzájemných vztahů.

2.6 Komunikace mezi oběma návštěvami

2.6.1 Víza a kontakt „people to people“

Pro rozšíření kontaktu mezi oběma zeměmi bylo potřeba vyřešit udělování víz.

Nejprve se 14. března 1972 Kissinger a Huang Hua dohodli, že víza pro případné návštěvníky z USA se budou vyřizovat na nejbližším velvyslanectví.³¹ (FRUS B, d.213) Mezi prvními návštěvníky byli senátoři Mike Mansfield a Hugh Scott. Krom prohlídek pamětihodností se pokoušeli dojednat propuštění zajatých Američanů.³² (FRUS B, d.233) Toho bohužel nedosáhli.

Od 20. do 22. června pobýval Kissinger v Pekingu a jednal se Zhou Enlaiem a Qiao Guanhuou, hovory měly prohloubit přátelství mezi zeměmi – například se věnovali seznamu lidí, kterým může být uděleno vízum pro cestu do ČLR a debaty ohledně západní Evropy. (FRUS B, d.234) Do té doby neexistovaly ani pravidelné přímé letecké linky, Rogers navrhl je zavést. (FRUS B, d.242) Refletovalo by to přibývající množství cestujících z obou stran.

ČLR plně kontrolovala kontakty na principu „people to people“, a to zvaním hostů (Číňany narozené v USA, Afroameričany a levici všech skupin – novináře, učitele, odborníky...) a následnou žádostí o pozvání na oplátku. Pro vyváženější kontrolu nad návštěvami USA navrhlo dvě nevládní komise – „Committee on Scholarly Communication with the PRC“ a „National Committee on US – China relations“, Čína je neformálně uznávala. (FRUS B, d.248) To pomáhalo americkým delegacím se žádostmi o vízum i schvalováním, třebaže se víza i nadále zařizovala v Ottawě.

3. ledna 1973 v dopise Zhou Enlaiovi vyjadřuje Nixon naději, že v druhém funkčním období budou moci dospět k normalizaci vztahů. Zároveň se odkazuje k tomu, že kvůli pařížským mírovým hovorům s DRV nebylo možné intenzivně komunikovat s ČLR. (FRUS C, d.1 tab.A) Další jednání bylo odloženo na dobu, až bude podepsaná mírová

³¹ Většinou šlo o Ottawu.

³² V Číně byli od roku 1968 drženi dva piloti major Phillip Smith a nadporučík Robert Flynn, kteří se vietnamského vzdušného prostoru dostali nad čínský, a od dob korejské války John Downey. (FRUS C, d.4)

smlouva. (FRUS C, d.3) Přes tyto obtíže se do USA dostaly alespoň dvě skupiny – delegace vědců a lékařů v druhé polovině roku 1972 a úspěšné turné skupiny akrobatů v prosinci a lednu 1973. Naopak z USA dostávali víza téměř jen novináři. (FRUS C, d.4) Rozrůstaly se i obchodní kontakty, 170 mil. USD ve prospěch USA. Mezi exportované zboží patřil zejména textil. (FRUS C, d.4) Rozšiřování kontaktů i mimo diplomatickou sféru mělo velký vliv na pozitivní mínění veřejnosti, zejména pokud šlo o novináře, kteří pak psali pozitivní články o svých cestách.

2.6.2 Styčná kancelář

V únoru 1973 opět navštívil Henry Kissinger Peking a jednal s Zhou Enlaiem. Řešili především situaci mezi Indií a Pákistánem, ekonomickou hrozbu Japonska³³ a vojenskou hrozbu Sovětského Svazu a prodej válečného materiálu pro ČR. Důležité bylo ale, že začali připravovat podmínky pro vznik styčných kanceláří mezi USA a ČLR³⁴ a jakým způsobem zachovat úřední kontakt s Taiwanem. (FRUS C, d.9)

17. února připravili komuniké o ustavení styčných kanceláří v Pekingu a Washingtonu určené k vydání 22. února 1973. Pro veřejná diplomatická jednání zůstala Paříž. (FRUS C, d.10) Zhou Enlai slíbil po vyhlášení komuniké propustit oba piloty a v druhé polovině roku i Downeyho. (FRUS C, d.10) Ten den večer se ještě Kissinger setkal s Maem, mluvili o situaci v Evropě, rozložení amerických sil po světě a rozpínavosti SSSR. (FRUS C, d.11) Kissinger plánoval na styčnou kancelář jmenovat především lidi, kteří se podíleli na jednáních, např. Holdridge nebo Jenkinse. (FRUS C, d.13) Mezi smluvené kompetence styčné kanceláře patřilo vyřizování turistických a obchodních víz a povolení pro umělecké či odborné delegace. Diplomatická jednání měla i nadále pokračovat v Paříži, nicméně se tím vytížení výrazně snížilo. (FRUS C, d.16) Politická jednání byla směřována přes Huanga Hua v New Yorku. (FRUS C, d.26) Počet pracovníků styčné kanceláře se pohyboval mezi pěti a deseti. (FRUS C, d.26) 12. března čínská strana schválila jmenování Davida Bruce do čela styčné kanceláře v Pekingu. (FRUS C, d.21) Existence styčné kanceláře zjednodušila a urychlila komunikaci mezi oběma stranami a pro obchodní a turistické záležitosti fungovala de facto jako ambasáda. Také se stala jejím předchůdcem.

³³ Měli strach, že by nedostatek surovin u průmyslové mocnosti mohl vést k militantní rozpínavosti podobné jako za II. světové války.

³⁴ Další varianta, která připadala v úvahu, byla obchodní kancelář, která by vyřizovala i diplomatický styk.

V USA si postupně začínali být vědomi čínských interních problémů – aféry ohledně smrti Lin Biao, stárnoucího vedení a následků kulturní revoluce. (FRUS C, d.23) Čínskými zástupci v USA se stali Huang Zhen a Han Xu.³⁵³⁶ Američané se přesunuli do Pekingu 1. května, během května byla otevřena i styčná kancelář ve Washingtonu. (FRUS C, d.28 a 29)

Po skončení války ve Vietnamu se stále ještě jednalo o pokračující válce v Kambodže. Zprávy byly předávány přes styčné úředníky obou kanceláří.³⁷ Nespokojenost ČLR s americkým bombardováním odsunula na neurčito další diplomatické návštěvy v Pekingu. (FRUS C, d.41 a 42) Hlavním námětem veškerých společných debat byla stále hrozba Sovětského svazu. (FRUS V, d.52) Návštěva Kissingera se realizovala až v listopadu 1973. Jednalo se o tom, že SSSR se snažilo získat USA jako spojence proti ČLR, ideálně pro likvidaci jejích jaderných zbraní, a o tom, jak zabránit případnému útoku na Čínu. (FRUS C, d.55) Ohrožení Sovětským svazem bylo hlavním tématem a podstatným důvodem, proč vzájemné kontakty udržovat přes celkové ochládání vztahů zapříčiněné asi pomalým stahováním amerických vojsk z Taiwanu.

Krom toho se řešily neověřené zprávy, že USA podporuje hnutí za nezávislost Taiwanu. Naopak, USA postupně stahovalo své jednotky z ostrova. Krom toho navrhli rozšíření pole působnosti styčné kanceláře i na diplomatická jednání. (FRUS C, d.56) Pak už fungovala stejně jako ambasáda, byť postrádala její titul.

2.7 Vnitropolitická situace USA mezi lety 1972 – 1975

17. června 1972 se do sídla Watergate³⁸ vloupalo pět mužů napojených na Nixonovu komisi pro znovuzvolení, nainstalovali zařízení k odposlouchávání Demokratů. (Columbia Electronic Encyclopedia, heslo „Watergate affair“) V říjnu začaly vycházet investigativní články.³⁹ Při soudním vyšetřování Johnem Siricou se našly i vazby na využívání služeb FBI a CIA. V květnu 1973 byl případem pověřen speciální žalobce Archibald Cox. Když nařídil vydat nahrávky rozhovorů vedených v Bílém domě, Nixon ho nechal vyhodit. Pásky nakonec stejně musel vydat. (Columbia Electronic Encyclopedia, heslo „Watergate affair“) Kolem celé aféry se přišlo i na další skandály,

³⁵ Původně velvyslanec ve Francii a vedoucí oddělení protokolu. (FRUS C, d.28 a 29)

³⁶ Nominálně měli stejně jako Sovětští diplomaté omezený prostor k pohybu po státech, ale reálně směli kam chtěli. (FRUS C, d.27)

³⁷ Fungoval stejně jako velvyslanec, jen se jmenoval jinak.

³⁸ Sídlo Demokratické strany. (Nixon patřil k republikánům.)

³⁹ Známými autory mnoha z nich jsou Bob Woodward a Carl Bernstein, jejich články vycházely ve Washington Post. (Encyclopedia of American history, 1996, str. 524)

např. šetření případných daňových úniků prezidenta. Navíc v roce 1973 musel odstoupit viceprezident Spiro Agnew kvůli přijímání úplatků, místo něj se stal viceprezidentem Gerald Ford. Kvůli Watergate byl Nixon donucen odstoupit z úřadu (9. 8. 1974) a po něm nastoupil viceprezident Gerald Ford. (Johnson, str.715-720) Ford podepsal amnestii pro Nixona ve spojitosti s Watergate, ale většina ostatních vysoce postavených účastníků byla odsouzena do vězení.

Třebaže aféra Watergate neovlivnila mezinárodní vztahy aktivně, zasáhla do nich pasivně tím, že na zahraniční politiku neměl najednou prezident čas. (Roberts, str.12) Krom toho aféra otřásla důvěrou veřejnosti v prezidenta a vládu.

Přidaly se i další problémy, které byly akutnější než Čína. V roce 1973 v říjnu Sýrie zaútočila na Izrael v tzv. jomkipurské válce. USA pomohly svému tradičnímu spojenci, tak OPEC výrazně zvýšila cenu nafty (na 400% původní částky) a způsobila ropnou krizi v USA, která se projevila paralýzou dopravy i průmyslu. Dalším novým problémem byla rychlá inflace a růst nezaměstnanosti a přes veškerou snahu se je nedařilo zastavit.

2.8 Vnitropolitická situace ČLR mezi lety 1972 – 1975

Země se pomalu vzpamatovávala z nejhorsích začátků Kulturní revoluce. Těsně před veřejným obratem v mezinárodní politice přišel velký otřes – syn Maem zvoleného nástupce Lin Biao se pokusil (i s podporou otce) o vojenský převrat, který nevyšel, a jejich rodinné letadlo se na útěku zřítilo 13. 9. 1971 kdesi nad Mongolskem. To, že jediný člověk, kterému Mao Zedong důvěřoval, byl zapojen do převratu, znamenalo, že Mao není neomylný. (Fairbank 1998, str.442)

Jeho smrt byla dlouho tajena, a dokonce začala kampaň „Kritika Lin Biao a Konfucia“.

V roce 1973 dostal Zhou Enlai rakovinu, člověk, který z velké části stál za zahraniční politikou, zemřel v lednu 1976. Mao Zedong stárl také a přežil ho jen o pár měsíců, zemřel 9. 9. 1976.⁴⁰ (Fairbank 1998, str.446) To znatelně přibrzdilo i vývoj zahraničních vztahů.

⁴⁰ Jeho smrt krátce předcházelo zemětřesení v Taishanu, jehož oběti čítají přes 240 000 lidí. Bývá často považováno jako předzvěst Maovy smrti – konce Mandátu Nebes. (Fairbank 1998, str.552)

2.9 Válka ve Vietnamu

Od roku 1961 se stupňovalo americké angažmá v Jižním Vietnamu – především v počtu válečných poradců. (Přítomnost amerických jednotek: 1960 – 900 lidí, 1961 – 3200 lidí.) V roce 1964 došlo k incidentu v Tonkinském zálivu.⁴¹ Proto byla schválena rezoluce, díky níž mohla armáda USA zasahovat do konfliktu přímo, a výsledkem byla eskalace (1965 – 1967). Mimo jiné začalo rozsáhlé bombardování. Válka se zdála vyvíjet se v prospěch USA až do roku 1968, kdy Severní Vietnam zahájil ofenzivu Tet.⁴² Na pár dní dobyl všechna důležitá města v Jižním Vietnamu včetně Saigonu⁴³ a Hue. Bombardování bylo často přerušované, zejména kvůli mírovým jednáním, která probíhala v Paříži.⁴⁴

V roce 1969 Nixon tajně schválil bombardování Hočiminovy stezky⁴⁵ v Kambodži. Následovala tzv. „vietnamizace“ – postupné stahování amerických vojsk a přenechání řešení konfliktu oběma polovinám Vietnamu.

Snaha ukončit válku a vleklá jednání v Paříži patřily k důvodům zahájit jednání s ČLR, která mohla mít vliv i na zástupce DRV, třebaže Zhou Enlai čínský vliv na válku ve Vietnamu popíral a opakoval, že jediné čínské jednotky jsou pomocné a staví silnice.

Těsně před volbami v roce 1972 slevila americká strana ze svých požadavků⁴⁶ a uzavřela se severním Vietnamem příměří, které ale jižní Vietnam odmítl podepsat. Američtí vojáci se úplně stáhli do března 1973. Američané nakonec ve Vietnamu prohráli, třebaže jejich technická převaha byla obrovská. V roce 1975 byl stejně Vietnam násilně sjednocen a brzy poté i v Kambodže a Laosu vyhráli komunisté.

2.10 Přípravy návštěvy

Kissingerova přípravná návštěva 20. – 24. října 1975 přinesla komplikace – návrh komuniké pro návštěvu předložili na poslední chvíli, zněl nepřátelsky a protikladně

⁴¹ 2. a 3. srpna 1964 severní Vietnamci zaútočily na dvě hlídkující americké lodě – Maddox a Turner Joy, nacházející se ve výsostných vodách. Tonkinská rezoluce následovala velice brzy, již 7. srpna.

⁴² Tet je Nový rok podle čínského astronomického kalendáře, je pohyblivý – a během oslav mělo být příměří. Akce propukla 30. ledna 1968.

⁴³ Dnes Hočiminovo Město.

⁴⁴ Nejprve byly vyjednávacími stranami USA a Severní Vietnam, na začátku roku bylo jednání rozšířeno na Viet Cong a Jižní Vietnam. (Encyclopedia of American history, str.471)

⁴⁵ Síť cest, tunelů a skladišť se táhla nejen po velké části jižního Vietnamu, ale také po východní polovině Kambodži a části Laosu. Díky ní mohl Viet Cong – partyzánská armáda Severu – přepravovat velké zásoby jídla i zbraní a munice prakticky kamkoliv, téměř nepolapitelně. Toto bombardování ovšem přispělo k šíření komunismu v Kambodže.

⁴⁶ Konkrétně šlo o žádost, aby severovietnamská vojska opustila jižní Vietnam dříve než americká. (Johnson, str.721)

oproti americkému návrhu. Preferovali nemít komuniké vůbec. Chladné jednání Kissinger v memorandu vysvětloval dvěma novými ambasádami na Taiwanu. Jako jedno z řešení navrhuje návštěvu zrušit v odpovědi na zostřenou rétoriku tisku i Maa a Denga při jednání, s tím, že to nevypadá, že by mnoho cílů bylo dosažitelných. Na druhou stranu by to znamenalo dát veřejně najevo krizi sino-amerických vztahů. (FRUS C, d.127)

Návštěva byla nakonec zkrácena na pět dní s následnou návštěvou Manily a Jakarty, čímž ztratila dojem cesty výlučně do Číny a změnila se na asijskou cestu. (FRUS C, d.130) Čím déle přípravy trvaly, tím více se objevovalo neshod a stále se opakujících týž problémů, zejména otázka Taiwanu. Vzhledem k této stagnaci není divu, že očekávání výsledků bylo minimální.

2.11 Druhá návštěva

1. – 5. prosince 1975

Prezidentské letadlo Spirit of '76 přistálo v Pekingu (po krátké zastávce v Japonsku) ve tři hodiny odpoledne. Krom George Bushe je přivítal i Zhu Chuanxian.⁴⁷ Po půl hodině i Deng Xiaoping. (Ford Presidential Diary 1.12. str.2) Odpoledne byli foceni se skupinou zástupců USA i ČLR v Great Hall of People, a při večeři přednesl Ford proslov. (Ford Presidential Diary 1.12. str.3) 2. prosince ráno proběhla debata v tamtéž, odpoledne se Ford zúčastnil předávání vyznamenání asistentovi pro National Security Affairs.⁴⁸ Následovala prohlídka Chrámu Nebes. Večer se Ford setkal s Maem v jeho rezidenci. (Ford Presidential Diary 2.12. str.2) Shodli se na podpoře Pákistánu a Bangladéše proti případné indické invazi a kromě SSSR se věnovali ještě Arabsko-Izraelským sporům a Africe. (FRUS C, d.133) Poté ještě delegace shlédla představení Song of Yimeng Mountains. Následně Kissinger a Qiao Guanhua probírali možnost případného komuniké. Shodli se na tom, že bude lepší nemít žádné komuniké než takové, které by bylo krokem zpět od Šanghajského komuniké. (FRUS C, d.135)

3. prosince Ford a Deng mluvili o situaci v Evropě a o státech, které oba podporovali – Jugoslávii a Rumunsku, a chválili ekonomický vzrůst západní Evropy, zejména Západního Německa. V případě hrozby od SSSR spoléhají na NATO a americkou pomoc. Opět se shodli na africké politice a porovnali přístup vůči Izraeli a arabským

⁴⁷ Ředitel oddělení protokolu na Ministerstvu zahraničních věcí ČLR. (Ford Presidential Diary 1.12. str.1)

⁴⁸ Lieutenant general Brent Scowcroft. Defense Distinguished Service Medal.

státům. (FRUS C, d.136) Následně byla na programu National Agricultural Hall, doprovázel ho Wu De. Pak se prezident sešel s rozpočtovou komisí, odpoledne shlédl představení gymnastiky, bojových umění a ping-pongu, doprovázen Dengem. (Ford Presidential Diary 3.12.)

4. prosince se Ford setkal s Dengem. Opět zmínil, že ohledně řešení problému Taiwanu má ČLR trpělivost a dostatek času, Ford zopakoval sliby z Šanghajského komuniké – je jen jedna Čína a řešení je na ČLR a ČR, ale musí být mírové. Počet amerických jednotek na Taiwanu se postupně snižoval. Zase se vrátili k hrozbě SSSR. (FRUS C, d.136) Odpoledne navštívil americkou styčnou kancelář a Letní Palác. Závěrečná stejně jako uvítací večeře byla pro 600 hostů. (Ford Presidential Diary 4.12.) 5. prosince ráno prezident Ford telefonoval svým synům a pak s první dámou odjeli na letiště, kde se s nimi rozloučil i Deng Xiaoping. Odtamtud letěli do Jakarty (Indonésie). (Ford Presidential Diary 5.12.)

Třebaže program byl zjevně nabitý událostmi, šlo spíše o turistiku a kulturní události. Jednání jako taková proběhla jen čtyři. Z toho lze vyvodit, že šlo víc o zdvořilostní akci.

2.12 Období po obou prezidentských návštěvách

Po smrti Mao Zedonga trvalo zhruba dva roky, než se země stabilizovala. Deng Xiaoping v roce 1978 započal své reformy.⁴⁹

V Americe se v roce 1977 stal novým prezidentem Jimmy Carter, zároveň Čínu navštívil státní sekretář Cyrus Vance, ale země ještě nebyla připravená na další zahraniční jednání, další pokus přišel o rok později. V prosinci 1978 bylo vypracováno a uveřejněno komuniké, ustavující oficiální diplomatické vztahy mezi ČLR a USA. Tím byly samozřejmě vypovězeny diplomatické vztahy mezi USA a Čínskou republikou na Taiwanu, stalo se tak v roce 1979, v návaznosti ale byl schválen zákon Taiwan Relations Act.⁵⁰ (Sutter, lxii – lxiii)

Téměř desetiletý proces rapprochementu tak byl zdárně završen.

⁴⁹ Týkaly se ekonomického a vzdělávacího sektoru, do politického reformy nedosáhly.

⁵⁰ Zákon povolující dodávat na Taiwan zbraně a vojenskou techniku určenou k vlastní obraně.

V roce 1982 (to už byl prezidentem Ronald Reagan) bylo podepsáno komuniké oznamující postupné snižování dodávek zbraní na Taiwan a záruku mírového řešení. V roce 1984 přijel do Číny na oficiální prezidentskou návštěvu.

3. Analýza novinových článků

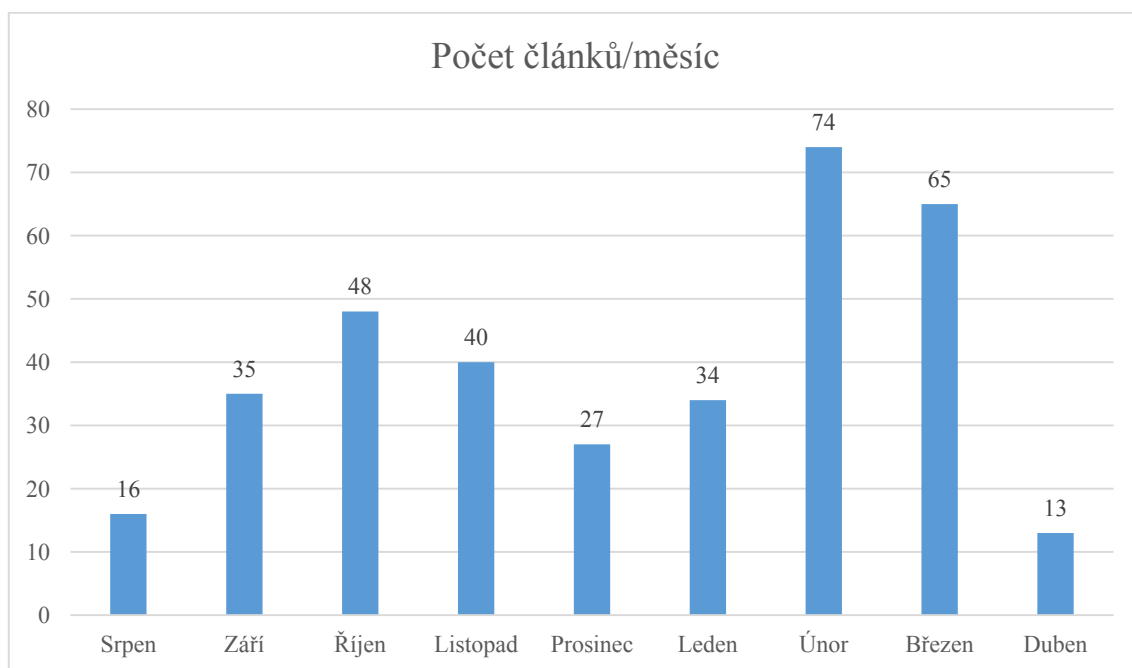
V následující části své práce se zabývám nejprve množstvím článků a měsícům, kdy jich bylo nejvíce. Kromě prezidentských návštěv množství článků souvisí i s jinými událostmi, kterým může být věnováno i více pozornosti.

Následně se zabývám obsahem článků a jednotlivými tématy, která jsou v nich shrnuta jako důležitá. V rámci jednotlivých témat respektuji jejich časový vývoj, a proto se každému z nich věnuji odděleně.

Zdůrazňuji zejména ta, která nebyla obsahem tajných hovorů, a tudíž představují spíše vlivy na veřejné názory než na průběh jednání. Některé tyto problémy mohly být natolik důležité, že narušily jednání příliš.

3.1 Nixon

21.8.1971 – 28.4.1972

Graf 1 Zdroj: data získaná autorkou z New York Times

Z tohoto období mám celkem 352 článků. Ne všechny se ale věnují přímo Číně, mnohdy je v nich ČLR ale jen zmíněná okrajově, jako poznámka k dění v SSSR či

jinde⁵¹ nebo u jednání v OSN. První vrchol koncentrace článků je v říjnu 1971, kdy zároveň probíhalo hlasování v OSN a Kissinger pobýval v Pekingu. Zejména změny v OSN byly monitorovány podrobně. Druhý, ještě vyšší vrchol koncentrace je v únoru 1972, což odpovídá Nixonově cestě do ČLR a je následován velkým množstvím březnových článků, které se týkají snahy interpretovat Šanghajské komuniké především ve vztahu k budoucímu osudu Taiwanu.

Tento vývoj napovídá tomu, že v daném období zájem o Čínu vycházel z prezidentské návštěvy a dění v OSN, tedy dvou klíčových historických událostí let 1971 a 1972.

3.1.1 Návštěva a OSN

Fakt, že prezident byl pozván do ČLR, byl znám už od července, ale přesné datum zatím čekalo na oznámení. Když Kissinger dorazil v říjnu na přípravnou návštěvu, v ČLR bylo stále zřetelné nepřátelství ve velkém sloganu: *“Lidé všeho světa, spojte se a porazte agresory ze Spojených států a jejich honácké psy.”* (čl.84) Američtí spojenci, zejména ČR a Jižní Korea, považovali rapprochement za ohrožení. (čl.86) Je pochopitelné, že u těchto zemí to vyvolalo strach ze ztráty americké obrany.

Ještě než se Kissinger vrátil, vyvolalo hlasování v OSN bouři – vyloučení ČR a přijetí ČLR na její místo. Čtyři články na první straně během tří dnů, pak přibývaly další. 30. října tak v Timesech vyšel kabelogram Ji Pengfeie⁵² U Thantovi potvrzující příjem zprávy a že čínská delegace dorazí před začátkem 26. sezóny Generálního shromáždění. 3. listopadu jsou představeni členové delegace – Huang Hua a jeho podřízení. (čl.103) Další článek informuje o bezpečnosti zajištěnou civilními agenty, co umí anglicky, čínsky a rusky. (čl.105)

Pro čínskou delegaci tlumočí Dang Wensheng.⁵³ (čl.111) Pod hlavičkou OSN vznikla tzv. „*shuttle diplomacy*“, kde se setkávají zástupci Bílého Domu a čínská delegace a předávají si zprávy týkající se návštěvy. (čl.114) New York Times tak vytváří nový termín pro situaci, kterou jsem již popisovala v kapitole 2.6.2.

⁵¹ Např. článek Man in the News (INDEPENDENT YUGOSLAV PREZIDENT) (čl.94) o následnictví po Titovi v Jugoslávii se ČLR vůbec netýká a tag „China, Communist“ mu asi byl přidělen omylem.

⁵² Ministr zahraničí ČLR

⁵³ Která později tlumočila i prezidentskou návštěvu. Zjevně jde tedy o nejschopnější tlumočníci, kterou v ČLR měli.

Už od začátku hrozil konflikt. Hned první čínský proslov v OSN byl velmi kritický vůči USA (čl.115) a Bush si na to také stěžoval, ale v porovnání s ostatními čínskými proslovy to bylo velice střízlivé (čl.119).

Snaha zjistit napřed datum návštěvy působí skoro až komicky, když se reportéři vyptávali i syna Kissingera a dozvěděli se, že jde o březen. (čl.129) Správnou informaci se jim tedy zjistit nepovedlo. Datum bylo oznámeno až 30. listopadu (čl.139) a den poté program návštěvy. (čl.141) Řekla bych, že napětí ohledně neznámého termínu poutalo k návštěvě ještě více pozornosti, než kdyby bylo oznámeno hned.

Další pozornost se věnuje Haigovi, když zastupoval Kissingera při prosincových přípravných hovorech v Pekingu, je popisován jako Kissingerův Kissinger, tedy pravá ruka pro zahraniční politiku. (čl.167) Mnoho novinek se týká jak příprav na počátku prosince, tak na počátku ledna, ale opakují jen již známé informace.

Od 20. ledna navíc média sledují jednotlivé technické skupiny, které se přepravují do ČLR, aby připravily veškerou přenosovou techniku. Novinářů je schváleno 87, (čl.210) převahu mají tedy televizní týmy. 15. února, jen týden před příletem, publikují New York Times podrobnou historii čínsko-amerických vztahů a celkem přesně hádají tajné kanály – Pákistán a Rumunsko, stejně správně odhadli, že první impuls přišel přes Varšavu. (čl.231)

Od odletu je sledován skoro každý prezidentův krok, loučení se s osmitisícovým davem ve Washingtonu (čl.241), přes studium materiálů na Havaji (čl.243), až po uvítání malinkou delegací v ČLR. Speciální pozornost novináři věnují podání rukou mezi Nixonem a Zhou Enlaiem. Křivda z roku 1954, kdy J. F. Dulles odmítl potřást rukou Zhouovi, měla být tímto napravena. (čl.246) Gesto podání rukou tu nese velkou symbolickou váhu překlenutí dvaceti let nepřátelství.

Timesy jako by v tuto chvíli otočily a ve článku o příletu začínají řešit, co to bude znamenat pro ČR, a nadšení z Číny tak trochu ztrácejí. Je pozoruhodné, že do té doby to nebylo zdaleka tak diskutované téma. (čl.244)

Protože novináři neměli přístup k jednáním jako takovým, namísto toho pečlivě popisují veškeré bankety, přípitky a turistické atrakce. Nixon ve svém přípitku používá symbol Velké čínské zdi, kterou navštívil, jako obraz oddělení Číny od vnějšího světa. I když zeď stále stojí, v nedávné době začaly oba státy spolupracovat na zrušení bariéry mezi

nimi. Zhou Enlai připíjí na vzájemné přátelství a normalizaci vztahů. (čl.261) Při komentování vřelého loučení na šanghajském letišti už opět vede téma Taiwanu a jeho osudu. (čl.267)

3.1.2 Spekulace o vývoji událostí a komuniké

Marshall Green předvídá, že díky prezidentské návštěvě budou moci američtí obchodníci jet na Kantonský veletrh a dodává, že formulace v komuniké jsou vágní a neříkají mnoho nového. (čl.276)

Max Frankel ve svém rozboru komuniké říká, že ČLR udělala velký ústupek, když přislíbila, že taiwanskou otázku bude řešit mírovou cestou. Namítá ale, že debata kolem Taiwanu stojí víc na principech než na faktech. V očekávání, že kontakty přes Varšavu budou pokračovat, se plete. Pro další debatu dobře tipuje jako jedno spojení Huanga Huu v OSN. Připomíná, že ČLR odmítla pomoci při řešení vietnamské otázky a vracení amerických zajatců, a že si to mají oba národy vyřešit spolu samy. (čl.279)

Oproti tomu Tillman Durdin přirovnává komuniké k tajfunu, který naplno zasáhl Taiwan a současnou situaci převrátí vzhůru nohama. (čl.292)

Další článek se zajímá, zda bude ČLR v případě Hong Kongu postupovat stejně jako vůči ČR, ovšem protože se komuniké o Hong Kongu nezmiňuje, předpokládá, že Hong Kong se bude řešit teprve až se bude blížit vypršení nájemní smlouvy na Nová Teritoria. (čl.294)

Interpretace se názorově lišily od představy, že se téměř nic nemění, k názoru, že ČR ztrácí úplně svou pozici i ochránce. Ve výsledku šla pravda středem – ČR sice ztratila oficiální diplomatické styky s USA, nikoliv však ochranu a mělo trvat dalších šest let, než k tomu došlo.

Spekulace o dalším komunikačním kanálu ukončuje článek 11. března, který oznamuje, že tuto funkci bude plnit Paříž. (čl.311)

3.1.3 Propouštění zajatců

Návrat zajatců z Číny působil velmi emotivně, protože někteří byli v zajetí už velmi dlouho a jiní – jako slečna Harbertová, padli do zajetí spíš shodou náhod a její rodiče se už rozloučili s představou, že ji ještě někdy uvidí. V prosinci se šest článků věnuje dvěma americkým zajatcům, kteří byli propuštěni – Ann Harbertová, zajatá, když na

jachtě roku 1968 zabloudila do výsostných čínských vod⁵⁴ a Richard Fecteau, pilot sestřelený ještě během korejské války. Noviny proto píší i o dalších amerických zajatcích, kteří stále zůstávají v ČLR. Propouštění zajatců je doprovodný jev sblížení obou zemí.

3.1.4 Kultura a mánie kolem Číny

16. února vychází článek popisující boom nadšení ohledně Číny, pravděpodobně způsobený prezidentskou návštěvou. Ohromné nadšení studentů pro sinologii, obor, kterému hrozilo postupné zavírání, teď nestíhá naplnit poptávku.

Všude rostou nové Sečuánské restaurace. Je ohromná poptávka po porcelánu, módě (spíše ve starším stylu než typické maovské uniformy, ale i o ty je zájem), i po čínských filmech. I přes náročnou administrativu (přes kanadské cestovky) se všechny zájezdy do ČLR okamžitě plní a ještě se nedostává míst. (čl.234)

Ačkoli je tento článek jen jeden, dobře osvětluje i zájem o Čínu mimo rámec návštěvy a dá se tak považovat za jeden z důvodů, proč v tomto období vyšlo tolik článků věnovaných Číně.

Smrti Edwarda Snowa ve Švýcarsku se naopak příliš mnoho pozornosti nevěnuje, alespoň je uveřejněn jeho životopis. (čl.235) Třebaže patřil mezi hlavní propagátory ČLR, odchází v zapomnění.

3.1.5 Jaderné zbraně

Přestože jejich vývoj stále probíhal, fakt, že ČLR měla jaderné zbraně, jen dokazoval, že svět se posouval z bipolárního uspořádání k multipolárnímu. Jaderný pokus byl zahájen už po třech dnech v OSN. Pravděpodobně byl odložen, aby neohrozil hlasování o vyloučení ČR. Výbuch lokalizován poblíž Lob Nuru. Třebaže šlo o zbraň středního doletu, pořad byla jen ve fázi testování. (čl.121) V kontextu nadšení pro Čínu tvoří články o jaderných zbraních varovný signál, že je k ČLR stále nutné přistupovat i s opatrností.

3.1.6 Vztahy s ostatními státy

Čína kritizuje SSSR za imperialismus (čl.8) a Indii za využívání otázky uprchlíků z Východního Pákistánu k zasahování do vnitřních záležitostí Pákistánu a tvrdí, že tentýž problém využila Indie v případě Tibetu, ale vůči Číně neuspěla. (čl.123)

⁵⁴ Její společník McLaughlin stále zůstával zadržený

Japonsko se snaží získat možnost obchodovat s ČLR, která ale nechce povolit obchodování společností, které už mají kontakty na Taiwanu. (čl.136)

Od ohlášení prezidentské návštěvy v ČLR do 7. ledna proběhlo pět minisummitů s hlavními spojenci USA⁵⁵ určenými k uklidnění obav z případné zrady. O každém se psalo zvlášť, ale všechny měly velice podobný účel – posílit dojem jednotného západního bloku. (čl.179) Stejně tak po Nixonově návštěvě Marshall Green⁵⁶ procestoval všechny země východoasijských spojenců⁵⁷, aby osobně ověřil, že nebyly uzavřeny žádné tajné dohody na úkor jednotlivých států.

Japonsko a Sovětský svaz zahájily debaty o sblížení vzájemných vztahů, zjevně motivované čínsko-americkým rapprochementem, a bržděné sporem o Kurily. (čl.197)

Čína skoro nekritizuje bombardování severního Vietnamu, aby neohrozila vztahy s USA blízko před Nixonovým příletem, (čl.171) čímž ale zase zklamala vietnamské spojence. Kritiky se tedy dopouští až v únoru, kdy už je pozdě návštěvu zrušit. (čl.242) Zřejmě tedy šlo o bezpečnostní opatření.

Austrálie plánuje začít debaty o ustavení oficiálních styků s ČLR přes otevření diplomatické misie v Hong Kongu. (čl.296) Británie po vzoru šanghajského komuniké vyřešila problém s definicí statutu Taiwanu: Peking prohlašuje, že Taiwan je součástí Číny. I když ČLR uznává do roku 1949, teprve teď vznikají oficiální diplomatické vazby. (čl.320) Mezi země, které brzy po rapprochementu uzavřely oficiální diplomatické styky s ČLR, a připravily i obchodní smlouvu, patří i Malta ve snaze vymanit se ze závislosti na Velké Británii. (čl.347) Naopak žádná země diplomatické styky s ČLR nevypověděla, což posilovalo pozici ČLR oproti ČR a upevňovalo i postupné směřování k diplomatickým stykům s USA.

3.1.7 Zmizelí či „zmizelí“ politici

Liu Shaoqi údajně utekl do Moskvy, zprávy nepotvrzeny (čl.52). Řeči o Maově smrti byly sice popřeny už 22. září (čl.33), ale plně byly vyvráceny, až když v říjnu přivítal etiopského císaře Haile Selassie po příjezdu do Pekingu.

To se ovšem nedá říct o zmizelém Lin Biaovi, kterého nikdo neviděl už od června. Kolují spekulace, že spadl s letadlem nad Mongolskem. (čl.69) Americkým diplomatům

⁵⁵ Japonsko, Kanada, Velká Británie, Francie a Západní Německo

⁵⁶ Pomocný státní sekretář pro východní Asii a Pacifik

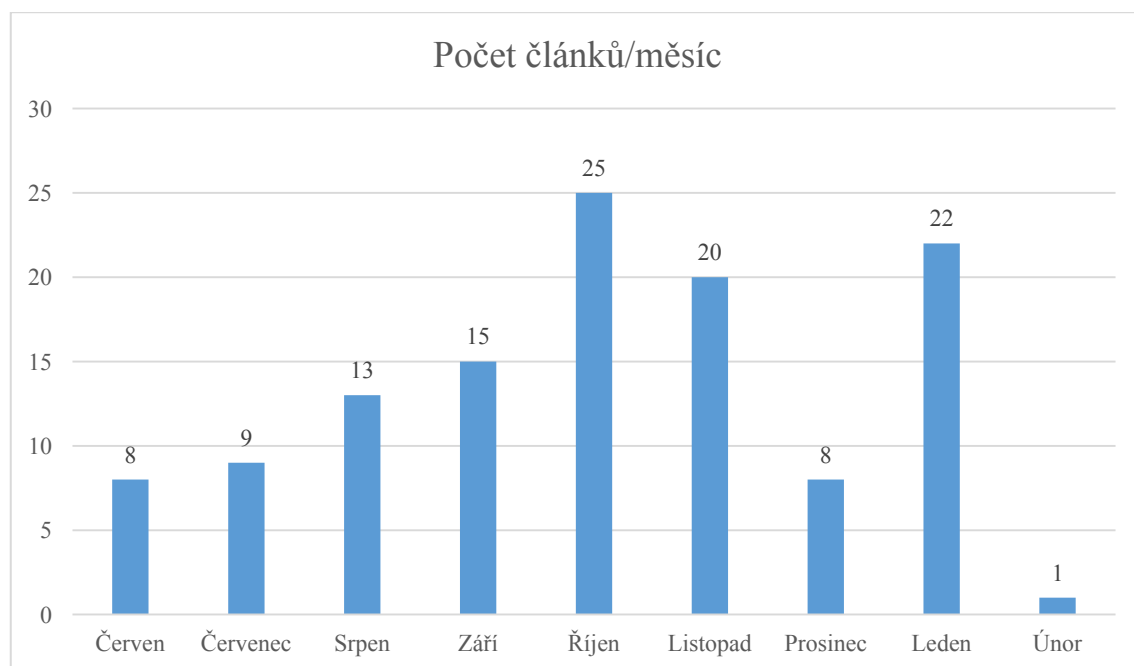
⁵⁷ Jižní Korea, Čínská republika, Filipíny, Jižní Vietnam, Thajsko, Laos, Kambodža a Malajsie.

však bylo řečeno, že prodělává relaps tuberkulózy. (čl.70) O Linových osudech se nic určitého nevědělo, jen to, že už není důležitou figurou ve straně, a tak i noviny spekulovaly o tom, jestli ještě žije nebo ne. (čl.135) Jeho zmizení bylo oznámeno 30. listopadu. (čl.140) Poté, co začaly vznikat kritické články, se objevily i spekulace o přítomnosti Lina v letadle, které v srpnu spadlo nad Mongolskem. (čl.143) 11. února vyšla od čínského vedení zpráva, že Lin Biao žije a byl eliminován pouze politicky. (č.217) A nejen on, ale i jeho spolupracovníci postupně mizeli z funkcí – Liu Xingyuan, Ding Sheng a Lan Yinong. Kromě vazeb na Lin Biao autor článků nenašel žádný jiný důvod, proč by neměli pokračovat na stejné pozici. (čl.345)

Je fascinující, jakým způsobem se ČLR dařilo v tisku zametat stopy po svých vlastních lidech tak, že ani půl roku po pádu onoho letadla nikdo vlastně pořádně nevěděl, jestli Lin Biao žije nebo ne.

3.2 Ford

1.6.1975 – 5.2.1976

Graf 2 Zdroj: data získaná autorkou z New York Times

Dohromady celkem 121 článků, tedy zhruba třetina oproti předcházejícímu období. Nejvíce článků je v říjnu, kdy byl v ČLR Kissinger. Je velice překvapivé všimnout si, kde je nejméně článků⁵⁸ – v prosinci, kdy byl Ford v Číně. Protože ale i v prosinci 1971 je velký propad v počtu článků, předpokládám, že to bude Vánoce. Část článků týkající

⁵⁸ Pomineme-li únor, z něhož do vymezeného období spadá jen pět dní.

se návštěvy totiž vyšla předtím, v listopadu. Vzestup počtu článků v lednu je ovlivněn smrtí Zhou Enlaie.

3.2.1 Návštěva

V červnu se jen jeden ze článků se vyjadřuje k Fordově návštěvě. Ještě nebylo jisté, jestli návštěva proběhne v prosinci nebo lednu. (čl.356) Ještě v srpnu byla cesta hodnocena relativně pozitivně: „*Senátor Charles H. Percy, republikán z Illinois a vůdce delegace věří, návštěva prezidenta Forda bude důležitá, i kdyby se mu povedlo jen přátelské setkání.*“ (čl.372) Krom Forda do Číny cestovali i civilisté. Protaiwanská lobby se ještě pokoušela situaci ovlivnit: Senátor Barry Goldwater vyzýval Forda, aby navštívil krom Pekingu i Taipei. (čl.407) A společnost Pacific Cultural Foundation přes China Airlines napojená přímo na Kuomintangskou vládu nabízela v Kongresu proplacené výlety na Taiwan. (čl.411) Veškeré snahy otočit USA zpět k ČR byly ale marné.

O návštěvě se začalo mluvit až teprve, když Kissinger odletěl na přípravné jednání do Pekingu: „*Prezidentská návštěva byla popsána jako odpověď na iniciativu a naléhání Pekingu. Cesty jsou v drtivé většině v čínském zájmu.*“ (čl.412) Tlak na SSSR je v novinách jmenován jako hlavní nevyřešený důvod návštěvy. Nicméně autor článku nepředpokládá posun směrem k oficiálním diplomatickým vztahům vzhledem k pomalému stahování vojsk z Taiwanu – podmínkou pro další rozvoj vztahů. (čl.414) Obsah jednání zůstal novinám utajený. Osm článků se týká této přípravné návštěvy.

S Kissingerovým návratem do USA začíná vlna deziluze, neexistuje žádný posun kupředu, ba právě naopak. ČLR prohlašuje USA za zraněného tygra z těchto důvodů: kolaps Jižního Vietnamu, Watergate a blížící se volby, což dohromady vytvářelo velkou nejistotu. (čl.420) Ford dokonce požádal Kissingera, aby odstoupil, což by nejspíš definitivně zlikvidovalo zahraniční politiku. (čl.426) Naštěstí k tomu nedošlo. (str.428) Pokud by se tak stalo, kdo ví, jestli by Fordova prezidentská návštěva vůbec byla realizovatelná.

V listopadu se novináři začínají o návštěvě vyjadřovat dosti negativně: „*Odpověď Pekingu byla očekávána do neděle, ale dorazila až včera (pozn. aut. – ve čtvrtek), poté, co se členové přípravné skupiny vrátili na čtyři hodiny v pohotovosti do svých kanceláří. Pekingská nota podle úředníků odmítla datum navržené Washingtonem a zdála se být vágní i o návštěvě samotné.*“ Ani přesné datum a doba trvání, natožpak obsah není

určen. (čl.429) Datum návštěvy je oznámeno až 13. listopadu (čl.434) a následující den je zveřejněn program návštěvy. Velká část výletů je shodná s Nixonovou návštěvou, ani tady není nic unikátního. (čl.436) Prezident Ford bude navíc doprovázen Jamesem T. Lynnem, Rozpočtovým ředitelem, kvůli dokončení rozpočtu pro fiskální rok 1977. (čl.440) Fakt, že si prezident s sebou bere domácí záležitosti k dokončení, ani nenaznačuje snahu, aby návštěva mohla způsobit nějaký průlom.

Průběhu návštěvy je věnováno jen pět článků (plus tři pojednávající o cestě tam a zastávce na Aljašce) a opět působí velmi kriticky: „*My nejsme zklamaní,*“ řekl, „*protože jsme především neměli žádné iluze.*“ Souběžně s návštěvou se odehrává i krize v Angole – boje mezi dvěma levicovými stranami, každou podporovanou z ČLR nebo SSSR. (čl.446) Jsou jí věnovány spekulace, zda se USA se do konfliktu zapojí, ale nestalo se tak.

3.2.2 Váleční zajatci

V dubnu 1975 ČLR propustila 10 zajatců Kuomintangské armády, vězněných přes 25 let. Dva měsíce čekali v Hong Kongu, jestli se budou moct vrátit na Taiwan za rodinami, jeden z nich – Chang Jiehshih⁵⁹, se oběsil. (čl.358) Přestože Leon Chang, syn oběšeného, požádal o otcovo tělo k pohřbu na Taiwan, byl pohřben v Hong Kongu. Ostatních devět čeká na rozhodnutí o vízech. (čl.360) V září se tři ze zbývajících rozhodli vrátit zpět do ČLR a dvěma se povedlo dostat se do USA. (čl.385) Na konci září ČLR propustila 144 zajatých Kuomintangských vojáků a špehů – pravděpodobně proto, aby vytvořila na ČR tlak a vyvolala jim mezinárodní ostudu, ať už se ke svým lidem přihlásí nebo ne. (čl.395) Články informující o takovýchto problémech jen přispívaly k pochmurnému dojmu.

3.2.3 Watergate

Mao v rozhovoru s thajským premiérem Kukritem Pramojem vyjádřil podporu exprezidentovi Nixonovi v aféře Watergate, za příčinu problému označil „*příliš mnoho svobody politického vyjádření v USA.*“ (čl.361) Srovnáme-li problémy s Watergate a informační mlžení kolem Lin Biao, vyvstane nám znatelný rozdíl v přístupu vůči médiím v obou zemích.

⁵⁹ Noviny sice používají transkripci Wade-Giles, ale vypouští apostrofy. Proto nelze jednoznačně určit, zda je to Zhang Jieshi nebo Chang Jieshi. Jinde znám není.

3.2.4 Kultura

Hned první článek sice informuje o zavedení pinyinu, nicméně následujících osm měsíců to nijak nereflektuje. Čtyři články (červen – listopad) informují o objevu terakotové armády v létě 1975 nedaleko Xi'anu. (čl.363) Jiným okrajovým tématem je mongolská menšina a její ztráta tradičního stylu života, ale lepší materiální zabezpečení (dva články – přelom srpna a září). Naopak s Tibetem byly stejně jako dnes problémy – USA odmítlo žádost ČLR zamítnout víza pro tibetskou taneční skupinu a dočkalo se za to kritiky. (čl.406)

5. října vyšel článek o kritice Lin Biao a Konfucia a také kritice Příběhů od jezerního břehu. Autor varuje, že Kulturní revoluce taky začala kritikou historické literatury. (čl.402) Je tu tedy předpoklad určité nejistoty, co z této kritiky může v ČLR vzejít.

Ve člancích se objevuje mnoho zmínek o Kulturní revoluci v souvislosti s lidmi, kteří během ní přišli o funkci a nějak utrpěli a pak se zase vrátili zpět do nejvyššího vedení. Kromě Deng Xiaopinga třeba Lo Ruiqing. (čl.370)

Druhé téma, v souvislosti, s nímž se hovoří o Kulturní revoluci, jsou případy rebelií v Hangzhou, kde musela armáda převzít provoz továren a uvést je zpět do funkčního provozu. Potřetí na Kulturní revoluci upozorňují přetisknuté Maovy básně a vysvětlení, jak je pomocí nich v ČLR legitimuje Kulturní revoluce. (čl.451) Čím větší bylo povědomí v USA o tom, jak vypadala Kulturní revoluce, tím muselo být těžší propadnout stejnému nadšení pro Čínu jako za Nixonovy návštěvy.

3.2.5 Průmysl

Kromě produkce železa (čl.413) vzrůstal především ropný průmysl. Byly odhady, že čínská produkce ropy do roku 1988 dosáhne produkce Saúdské Arábie. (čl.387) Třebaže má neobvyklou strukturu, a i v Thajsku není na její zpracování dostatečně teplo, s úpravami technologie by mohla řešit nedostatek přírodních zdrojů v Japonsku. (čl.394) Velký zájem Číny i amerických ropných společností na prodeji těžebního zařízení do Číny a prodejem ropy do USA. (čl.438) Zájem o ropu měla i Evropa, otevřely se tak dveře k obchodu s Evropským společným trhem. (čl.433) Ropě je věnována pozornost v deseti člancích. Myslím, že v době ropné krize mohlo čínské vlastnictví ropy spolu s jejím ekonomickým potenciálem působit jako dobrá motivace, proč se pokoušet vztahy s ČLR udržet.

1. února vychází zpráva, že Japonsko detekovalo další zkušební výbuch čínské jaderné zbraně. (čl.473) Přesto alespoň v tomto ohledu je úbytek zpráv pozitivní.

3.2.7 SSSR

Sovětský svaz je zmiňován okrajově ve většině článků, protože nepřítelství vůči němu je základem rapprochementu mezi USA a ČLR. Má-li v textu více prostoru, tak to obvykle bývá kvůli článku nebo proslovu odsuzujícím ČLR. (čl.431) V lednu začínají opět Japonsko a SSSR jednat kvůli uzavření mírové smlouvy. Od konce druhé světové války k tomu nedošlo, a to kvůli sporu o Kurily. (čl.466) Jednání bylo pravděpodobně zahájeno jako protiváha k čínsko-americkým vztahům, stejně jako o tři roky dříve. Je ovšem možné, že je to stále to samé a kvůli neshodám jednání postupuje také pomalu.

3.2.8 Zhou Enlai

13 lednových článků je věnováno smrti Zhou Enlaie. Od 9. ledna, kdy vyšlo úmrtní oznámení, do 12. ledna jich je 11, kromě jeho životopisu tu je i kritika ze strany ČR, prohlašují ho za masového vraha. Následuje popis truchlení čínských občanů a pohřeb. První sovětská reakce přichází ve formě kritického článku o maoismu, načasovaná nejspíše schválně těsně po pohřbu a až 24. ledna informují o jeho smrti. Dále se New York Times věnuje životopisům pravděpodobných nástupců. Tato část novin naznačuje budoucí dění, které bude na čínské straně zpomalovat jednání o zavedení diplomatických vztahů.

3.3 Srovnání výsledků z obou období

Na hlavních tématech dvou bloků můžeme vidět, v čem se situace obou států změnila. Postupně opadlo nadšení. Po třech letech můžeme v obou státech nalézt více vnitřní nestability. Jde o otázku nástupnictví v Číně a také americké prezidentské volby v roce 1976.

Ohrožení samotných základů zahraniční politiky USA přinesla hrozba nuceného odchodu Henryho Kissingera. Pokud bylo Fordovým plánem začít nový směr diplomacie, tak brzy před volbami nebylo dost času změny realizovat. Každopádně pochybuji o tom, že by chtěl změnit zahraniční politiku vůči Číně, vzhledem k tomu, že tam chtěl na oficiální návštěvu už jako poslanec. (čl.278)

Otázka válečných zajatců zůstala, ale později šlo už o zajatce z ČR. Kuomintangu a jeho zahraniční pověsti moc nepomohlo odpírat víza svým občanům, na druhou stranu už nešlo o Američany, tak to pro americkou společnost nebylo tak citlivé téma. Kulturní

zájmy přešly od mánie po čemkoli čínském k odbornějším zájmům archeologickým, Terakotová armáda zaujala.

Informovanost v USA o zahraničních vztazích ostatních zemí k ČLR se snížila co do počtu vztahů. Nedožíváme se například už o afrických zemích. Avšak zůstala podrobná, co se týče dalších důležitých států – Sovětského svazu a Japonska.

4. Porovnání vypovídací hodnoty materiálů

Ve své práci jsem využívala dva hlavní druhy materiálů. Díky své odlišnosti poskytly víc než jen pohled ze dvou úhlů, ale i informace, které se v druhém typu zdroje nemohly objevit.

Díky tajným materiálům z jednání vím, jaké informace kolovaly za zavřenými dveřmi, rozeznám motivace k jednání, které teprve měly projít sdělovacím sítím. Čím víc informací zůstalo utajených, tím méně diplomaté riskovali narušení jednání zvnějšku. Takové informace šlo jen těžko získat jinde. Dozvěděla jsem se, jak dlouhá byla debata o tvorbě několika vět v šanghajském komuniké, kolikrát byl text přepracováván, kolik tajných kanálů se používalo pro komunikaci – byť informace o „shuttle diplomacy“ do novin unikly – novináři mohli jen hádat, kudy se předávají vzkazy mezi vedením obou států.

Navrch Kissingerova memoranda prezidentům Nixonovi a Fordovi nám umožňují nahlédnout do řízení samotného procesu, do plánování architekta rapprochementu.

Oproti tomu novinové texty nabízejí velkou šíři informací. V jednáních se nikdy nemluvílo o minisummitech, které vedl prezident Nixon, aby uklidnil předem své spojence, a už vůbec ne o Marshallu Greenovi, který osobně ujišťoval všechny východoasijské a jiho-východoasijské spojence, že proti nim nebyla uzavřena žádná tajná smlouva. Neznali bychom reakce od třetích stran, ani od států angažovaných v tripolárním či dokonce multipolárním světě.

Ti, kteří věděli, co myslí svými opatrnými formulacemi v šanghajském komuniké, by nikdy neposkytli tolik možných výkladů, než s kolika přišli novináři.

Noviny poskytují informace o aktuálních problémech, aktuální kultuře v šíři, jaká by se jen sotva mohla do memorand z jednání dostat.

Teprve po spojení obojího základu získáme přesnější obraz toho, co se skutečně dělo, a právě těmito dvěma základy se má práce zabývat.

5. Závěr

Prezident Nixon si stanovil poměrně vysoký cíl – z dvacetiletého nepřátelství vybudovat funkční diplomacii. V době, kdy opustil prezidentský úřad, působila styčná kancelář prozatímně nahrazující ambasádu, mezi ČLR a USA fungoval obchod, který byl dříve zakázaný, docházelo k výměnám na kulturní i odborné rovině, novináři a senátoři cestovali do Číny. USA i ČLR využily svého spojení k tlaku na SSSR a dosažení svého – vznikla smlouva SALT, v novinách se přestalo psát o pohraničních konfliktech mezi SSSR a ČLR.

Nezdá se, že by si prezident Ford od své návštěvy žádal podobný cíl. Dal by se nalézt?

Pochopitelně. Mohl se rozhodnout, že zajistí přerušování diplomatických styků s ČR a místo toho naváže kontakty s ČLR. Je však otázka, zda byl za daných okolností podobný cíl naplnitelný.

Ano, hodně se změnilo, spousta věcí začala fungovat podle plánu, ale hlavní dva cíle naplněné nebyly – americká vojska se nestáhla z Taiwanu plně, jen částečně. Čínská strana se odmítla angažovat v ukončení války ve Vietnamu. V roce 1975, tedy v roce Fordovy návštěvy, navíc došlo k násilnému spojení obou Vietnamů.

Obě strany byly tak trochu paralyzované vnitřní nestabilitou a nepokojem. V ČLR se projevilo neustálé narušování státní struktury (jak Kulturní revolucí, tak likvidací Lin Biao), USA bojovala s ropnou krizí a čelila nedůvěře vládě po aféře Watergate. Snad ve snaze očistit vládu od podezření, Ford se pokusil obměnit aparát. Pokud by uspěl, zahraniční politika, z velké části řízená Henry Kissingerem, by se nejspíš nevzpamatovala vůbec.

Čínská strana, snad po zklamání kvůli pomalému postupu ohledně Taiwanu, neprojevovala ani zdaleka takovou ochotu jednat, jako o tři roky dříve.

Za těchto okolností nebylo možné stavět si tak vysoký cíl jako okamžité dořešení oficiálních diplomatických vztahů.

Fordova návštěva nebyla vyplývaným potenciálem, protože tam jednoduše nebyl.

Resume

Since 1969, thanks to ping-pong diplomacy and efforts of both sides concerned, relationships between United States and People's Republic of China gradually got much better. As result, two presidential visits in China were possible.

First one, Nixon's visit, in 1972, is well known in whole world, the latter, Ford's one in 1975, is almost unknown.

Why his visit wasn't successful? Was all potential gone already during the first visit? How could US's internal situation affect foreign relations? Why did US decided to deal with PRC, when they were protectors of ROC?

My essay's concern is relation between US and PRC and internal changes in US, which affected this relationship. It is based on declassified documents and New York Times articles of Nixon-Ford era.

Seznam použité literatury

FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. Přeložil Martin HÁLA, přeložil Jana HOLLANOVÁ, přeložil Olga LOMOVÁ. Praha: Lidové noviny, 1998, 656 s. ISBN 8071062499.

FAIRBANK, John King. *The United States and China*. Fourth edition. Cambridge, Massachusetts: Harvard University press, 1979, xxiv, 606. American foreign policy library. ISBN 0-674-92436-3.

BAKEŠOVÁ, Ivana. *Čína ve XX. století*. díl 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001, 126 s. ISBN 80-244-0251-3.

BAKEŠOVÁ, Ivana. *Čína ve XX. století*. díl 2. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2003, 218 s. Učebnice. ISBN 80-244-0611-X.

CHRISTENSEN, Thomas J. *Useful adversaries: grand strategy, domestic mobilization, and Sino-American conflict, 1947-1958*. Princeton, New Jersey: Princeton University press, 1996, xiii, 319. Princeton studies in international history and politics. ISBN 0-691-02637-8.

CHEN, Jian. *Mao's China and the Cold war*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 2001, x, 400. The new cold war history. ISBN 978-0-8078-4932-3.

SUTTER, Robert G. *Historical dictionary of United States-China relations*. Lanham, Maryland: The Scarecrow Press, 2006, lxxv, 239. Historical dictionaries of U.S. diplomacy, No. 2. ISBN 0-8108-5502-X.

TINDALL, George Brown a David E. SHI. *Dějiny Spojených států amerických*. 5., dopl. vyd. Přeložil Alena FALTÝSKOVÁ. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008, 904 s. Dějiny států. ISBN 9788071065883.

TINDALL, George Brown a David E. SHI. *Dějiny Spojených států amerických*. 2. oprav. vyd. Přeložil Alena FALTÝSKOVÁ, přeložil Alena KOMÁRKOVÁ, přeložil Markéta MACHÁČKOVÁ, přeložil Ivan VOMÁČKA, přeložil Eva ZAJÍČKOVÁ, přeložil Svatava RAKOVÁ, přeložil Ivo ŠMOLDAS. Praha: Lidové noviny, 1996, 897 s. ISBN 8071060887.

JOHNSON, Paul. *Dějiny amerického národa*. Voznice: Leda, 2014. ISBN 978-80-7335-361-2.

Encyclopedia of American history. 7th ed. Editor Jeffrey Brandon MORRIS, editor Richard Brandon MORRIS. New York: HarperCollins, 1996, xv, 1728 s. ISBN 0062700553.

XIA, Yafeng a Zhihua SHEN. China's Last Ally: Beijing's Policy toward North Korea during the U.S.–China Rapprochement, 1970–1975*. *Diplomatic History* [online]. 2014, **38**(5), 1083-1113 [cit. 2018-01-17]. ISSN 01452096.

The president's trip to China. Editor Richard WILSON. New York: Bantam Books, 1972, 159 s.

REYNOLDS, P. A. *An introduction to international relations*. 3rd ed. London: Longman, 1994, ix, 347 s. ISBN 0582213185.

ROURKE, John T. *International politics on the world stage*. 4th ed. Guilford: Dushkin Publishing Group, 1993, 639 s. ISBN 1561342270.

BLANTON, Shannon L., KEGLEY, Charles W. *World Politics: Trend and Transformation, 2016 – 2017 Edition*. Canada: CENGAGE Learning, 2015, 560 s. ISBN 978-1-305-50487-5

TORELLI, Angela. The Costs of Realism: The Nixon Administration, the People's Republic of China, and the United Nations. *The Journal of American-East Asian Relations* [online]. 2012, **19**(2), 157 [cit. 2019-03-18]. DOI: 10.1163/18765610-01902001. ISSN 10583947.

GOH, Evelyn. Nixon, Kissinger, and the "Soviet Card" in the U.S. Opening to China, 1971–1974. *Diplomatic History* [online]. 2005, **29**(3), 475 [cit. 2019-03-18]. ISSN 01452096.

NIXON, Richard m. ASIA AFTER VIET NAM. *Foreign Affairs* [online]. 1967, **46**(1), 111-125 [cit. 2019-03-18]. DOI: 10.2307/20039285. ISSN 00157120.

MACMILLAN, Margaret; *Seize the hour: When Nixon Met Mao*. London: John Murray (publishers); 2006 ISBN-13 978-0-7195-6522-9

ROBERTS, Chalmers M. Foreign Policy under a Paralyzed Presidency. *Foreign Affairs* (Pre-1986) [online]. 1974, vol. 52, no. 000004, s. 675. ISSN 00157120.

SCHWARTZ, Thomas A. Henry Kissinger: Realism, Domestic Politics, and the Struggle Against Exceptionalism in American Foreign Policy. *Diplomacy* [online]. 2011, **22**(1), 121-141 [cit. 2019-04-30]. DOI: 10.1080/09592296.2011.549746. ISSN 09592296.

Milestones

Office of the historian: Milestones in the History of U.S. Foreign Relations: 1953 – 1960: U.S.-China Ambassadorial Talks, 1955–1970 [online]. Dostupné z: <https://history.state.gov/milestones/1953-1960/china-talks>

Columbia Electronic Encyclopedia, 6th Edition. 2019, 1-2. ISBN 9780787650155. – heslo „Watergate affair“

Seznam primárních pramenů

REZOLUCE GENERÁLNÍ RADY OSN:

General Assembly of United Nations, 1971. Resolution 25/10: Restoration of the lawful rights of the People's Republic of China in the United Nations (15 October 1971). [Online]. A/RES/2758(XXVI). Dostupné z:

[https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/2758\(XXVI\)](https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/2758(XXVI))

NATIONAL SECURITY ARCHIVE FILES:

The Beijing-Washington Back Channel and Henry Kissinger's secret trip to China; National Security Archive Electronic Briefing Book No. 66; Ed. William Burr (February 27, 2002); Dostupné z: <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB66/>

NEGOTIATING U.S.-CHINESE RAPPROCHEMENT: New American and Chinese Documentation Leading Up to Nixon's 1972 Trip; National Security Archive Electronic Briefing Book No. 70; Ed. William Burr, Sharon, Gao Bei, and Zhao Han (May 22, 2002); Dostupné z: <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB70/>

OFFICE OF HISTORIAN:

Foreign Relations of the United States, 1964–1998, Volume XXX, China, ed. Harriet Dashiell Schwar (Washington: Government Printing Office, 1998); Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1964-68v30>

Foreign Relations of the United States, 1969–1976, Volume XVII, China, 1969–1972, ed. Steven E. Phillips (Washington: Government Printing Office, 2006); Dostupné z <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1969-76v17>

Foreign Relations of the United States, 1969–1976, Volume XVIII, China, 1973 – 1976, ed. David P. Nickles (Washington: Government Printing Office, 2007); Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1969-76v18>

Foreign Relations of the United States, 1969–1976, Volume E-13, Documents on China, 1969 – 1972, ed. Steven E. Phillips (Washington: Government Printing Office, 2007); Dostupné z: <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1969-76ve13>

RICHARD NIXON: PRESIDENTIAL LIBRARY AND MUZEUM

Presidential daily diary (February 1-28, 1970); Dostupné z:
<https://www.nixonlibrary.gov/president/presidential-daily-diary>

GERALD R. FORD: PRESIDENTIAL LIBRARY AND MUZEUM

President Gerald R. Ford's Daily Diary for 1975 (dny 1.-5. 12. 1975); Dostupné z:
<https://www.fordlibrarymuseum.gov/library/document/0036/dd1975.asp>

WILSON CENTER DIGITAL ARCHIVE

„Joint Communique between the United States and China,“ February 27, 1972, History and Public Policy Program Digital Archive, Nixon Presidential Library and Museum, Staff Member Office Files (SMOF), President’s Personal Files (PPF), Box 73. Dostupné z: <http://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/121325>

NEW YORK TIMES

- 1) Gwertman, Bernard, Moscow Says China Fabricated Soviet Invasion Fear, *New York Times*, 21.8.1971; Str. 2
- 2) CHINA POLICY STIRS RUFFLE IN OTTAWA, *New York Times*, 22.8.1971; Str. 4
- 3) Mancall, Mark, China and Russia, *New York Times*, 22.8.1971; Str. 2
- 4) Durdin, Tillman, PEKING EXPLAINS WARMER US TIES, *New York Times*, 22.8.1971; Str. 5
- 5) Soviet Calls Nixon Trip a Blow to Indochinese, *New York Times*, 23.8.1971; Str. 3
- 6) Hofmann, Paul, FOOD PRODUCTION GAINS IN FAR EAST, *New York Times*, 23.8.1971; Str. 5
- 7) A US SCIENTIST GREETED IN CHINA, *New York Times*, 23.8.1971; Str.6
- 8) Peking Assails Moscow For Tension in Balkans, *New York Times*, 24.8.1971; Str. 8

- 9) Szulc, Tad, Nixon Is Said to Have Told Chiang In April of Shift in China Policy, *New York Times*, 24.8.1971; Str. 3
- 10) Durdin, Tillman, Chinese Reds Complete Rebuilding of Party at Provincial Level, *New York Times*, 26.8.1971; Str.5
- 11) Giniger, Henry, Moscow and Peking Both Plan Official Visits to Paris in Fall, *New York Times*, 26.8.1971; Str.4
- 12) Gwertzman, Bernard, SOVIET SAYS CHINA BARS BORDER PACT, *New York Times*, 26.8.1971; Str.1 a 4
- 13) Reston Says China Won't Back Down On Major Issues, *New York Times*, 27.8.1971; Str.5
- 14) Szulc, Tad, RUMANIA WORRIED BY SOVIET MOVES, *New York Times*, 28.8.1971; Str.1 a 4
- 15) Dollar Falls Again On Tokyo Market, *New York Times*, 31.8.1971; Str.1 a 16
- 16) Naughton, James M., President to Visit Canada, *New York Times*, 31.8.1971; Str.1 a 6
- 17) Reston, Interviewed on TV, Gives Views on China Trip, *New York Times*, 1.9.1971; Str.2
- 18) Rogers Defends New Nixon Policy, *New York Times*, 1.9.1971; Str.3
- 19) Gwertzman, Bernard, Soviet Publicizes Assurances By Rogers on Better Relations, *New York Times*, 3.9.1971; Str.2
- 20) Gwertzman, Bernard, MOSCOW RENEWS ATTACK ON PEKING, *New York Times*, 4.9.1971; Str.1 a 3
- 21) Durdin, Tillman, PEKING STRESSING PHYSICAL FITNESS, *New York Times*, 5.9.1971; Str.4
- 22) 19 PEKING DIPLOMATS SUMMONED BY CHOU, *New York Times*, 5.9.1971; Str.4
- 23) Smith, Hedrick, Soviet, Increasing Attack, Says China Has Military Psychosis, *New York Times*, 5.9.1971; Str.3
- 24) Walz, Jay, An Ottawa Embassy Serves Its Guests Green Tea and New China, *New York Times*, 6.9.1971; Str.3
- 25) Weaver jr., Warren, Young Conservatives Back Agnew Over Nixon in 72, *New York Times*, 6.9.1971; Str.8
- 26) Szulc, Tad, US AIDES WEIGH KOSYGIN'S MOTIVE, *New York Times*, 8.9.1971; Str.7

- 27) Gwertzman, Bernard, KOSYGIN TO VISIT CANADA, WIDENING DIPLOMATIC DRIVE, *New York Times*, 8.9.1971; Str. 1 a 6
- 28) Stewart, Ian, Flow of Refugees to Hong Kong From Mainland China Is Rising, *New York Times*, 12.9.1971; Str.6
- 29) Durdin, Tillman, RED CHINA FORMS ECONOMICS BODY, *New York Times*, 13.9.1971; Str.9
- 30) US Cardiologists in China, *New York Times*, 15.9.1971; Str.9
- 31) Szulc, Tad, Nixon Says Seating Peking In US Reflects Realities, *New York Times*, 17.9.1971; Str. 1 a 7
- 32) Durdin, Tillman, Peking Orders Sweeping New Measures in Its Fight Against Industrial Pollution, *New York Times*, 18.1971; Str.9
- 33) Szulc, Tad, MAO DEATH RUMOR DENIED BY PEKING, *New York Times*, 22.9.1971; Str.1 a 6
- 34) PARADE IN PEKING A NATIONAL EVENT, *New York Times*, 22.9.1971; Str.6
- 35) Dr. White Denies Role, *New York Times*, 23.9.1971; Str.6
- 36) Chinese Opening Lima Office, *New York Times*, 23.9.1971; Str.6
- 37) NIXON AND GROMYKO TO MEET WEDNESDAY, *New York Times*, 23.9.1971; Str.10
- 38) Szulc, Tad, TROOP MOVEMENTS REPORTED IN CHINA, *New York Times*, 23.9.1971; Str.1 a 6
- 39) No Tension in Peking, *New York Times*, 24.9.1971; Str.3
- 40) Szulc, Tad, China Believed in Grip of Political Crisis, *New York Times*, 24.9.1971; Str.3
- 41) PRESIDENT STATES CURBS WILL COWER WHOLE ECONOMY, *New York Times*, 24.9.1971; Str.1 a 18
- 42) First Comment by Moscow, *New York Times*, 25.9.1971; Str.5
- 43) Durdin, Tillman, CHINA ASSAILS US FOR VIETNAM RAID, *New York Times*, 25.9.1971; Str.5
- 44) Durdin, Tillman, Hong Kong Observers Sift China Clues, *New York Times*, 26.9.1971; Str.3
- 45) Nixon's China Trip Helpful, North Korean Leader Says, *New York Times*, 27.9.1971; Str.9

- 46) US CARDIOLOGIST DENIES HE SAW MAO, *New York Times*, 28.9.1971; Str.8
- 47) Tanner, Henry, GROMYKO ASSERTS US CHINESE THAW IS NATURAL STEP, *New York Times*, 29.9.1971; Str.1 a 3
- 48) Excerpts From Gromyko's Policy Statement in General Assembly, *New York Times*, 29.9.1971; Str.2
- 49) Delegation From Peking Lands In Paris for Trade Discussions, *New York Times*, 30.9.1971; Str.5
- 50) News Program Not Shown, *New York Times*, 30.9.1971; Str.6
- 51) PEKING WILL HOLD RECEPTION TODAY, *New York Times*, 30.9.1971; Str.6
- 52) Liu Said to Have Fled, *New York Times*, 2.10.1971; Str.6
- 53) Tass Issues Denial, *New York Times*, 2.10.1971; Str.6
- 54) Chou and Other Officials Attend National Day Rites, *New York Times*, 2.10.1971; Str.1 a 6
- 55) Soviet Call Congratulations Call for Improved Ties, *New York Times*, 2.10.1971; Str.3
- 56) Szulc, Tad, ROGERS EXPRESSES CONCERN ON MOVES REPORTED IN CHINA, *New York Times*, 3.10.1971; Str.1 a 10
- 57) Semple jr., Robert B., KISSINGER TO VISIT CHINA TO PREPARE FOR NIXON'S TRIP, *New York Times*, 6.10.1971; Str.1 a 4
- 58) Naughton, James M., Peking Trip Raises Problems for White House Advance Men, *New York Times*, 6.10.1971; Str.5
- 59) Excerpts From News Parley, *New York Times*, 6.10.1971; Str.4
- 60) Peking Announces Trip, *New York Times*, 6.10.1971; Str.4
- 61) Hess, John L., Cleaver Sees a Threat to Blacks in US China Thaw, *New York Times*, 7.10.1971; Str.3
- 62) Occasion Called a Party, *New York Times*, 7.10.1971; Str.4
- 63) Szulc, Tad, UN Debate on China Expected to Open Thursday Four Days Early, *New York Times*, 7.10.1971; Str.5
- 64) Chou Tells Americans Mao Made Decision to Invite US Table Tennis Team, *New York Times*, 7.10.1971; Str.4
- 65) High Level Table Tennis, *New York Times*, 7.10.1971; Str.5
- 66) Recovery of Mainland Still Taiwan's Stated Goal; 7.10.1971; Str.6

- 67) Durdin, Tillman, Photos Taken by Mao's Wife Are Displayed in Peking Magazine, *New York Times*, 8.10.1971; Str.8
- 68) Mao Meets With Selassie And Is Said To Appear Fit, *New York Times*, 9.10.1971; Str.1 a 10
- 69) Durdin, Tillman, Question About Lin, *New York Times*, 9.10.1971; Str.10
- 70) Welles, Benjamin, US Is Told That Lin Piao Is Seriously Ill, *New York Times*, 10.10.1971; Str.3
- 71) Brainin, Harald, RIVAL CHINA AIDES COEXIST IN VIENNA, *New York Times*, 10.10.1971; Str.5
- 72) Podgorny Back in Moscow, *New York Times*, 10.10.1971; Str.4
- 73) Semple jr., Robert B., INVITED BY SOVIET, *New York Times*, 13.10.1971; Str.1 a 18
- 74) Kissinger to Begin His Trip To Peking on Saturday, *New York Times*, 15.10.1971; Str.7
- 75) Porter Sees Nixon Visits Disturbing Vietnam Reds, *New York Times*, 15.10.1971; Str.4
- 76) Durdin, Tillman, US Businessmen Seeking Invitations To Fair In Canton, *New York Times*, 16.10.1971; Str.3
- 77) People of China a Glimpse at Their Everyday Life, at Work and at Play, *New York Times*, 16.10.1971; Str.9
- 78) Kissinger Party Flying to Peking; is Due at Wednesday, *New York Times*, 17.10.1971; Str.4
- 79) Kissinger in Hawaii, *New York Times*, 17.10.1971; Str.4
- 80) Wilcke, Gerd, US CHINA TRADE IS STILL BLOCKED, *New York Times*, 17.10.1971; Str.5
- 81) Durdin, Tillman, NEW SPECULATION ON PEKING ARISES, *New York Times*, 18.10.1971; Str.9
- 82) Halloran, Richard, GUAM IS NEXT STOP FOR KISSINGER PARTY, *New York Times*, 18.10.1971; Str.8
- 83) JAPANESE TO SEEK CLOSER CHINA TIES, *New York Times*, 20.10.1971; Str.1 a 14
- 84) Burns, John. Kissinger Begins Meetings, *New York Times*, 21.10.1971; str.3
- 85) Peking Newspaper, in Unusual Move, Publishes Photos of Kissinger and Other U. S Aides, *New York Times*, 22.10.1971; str.3

- 86) Kamm, Henry, U.S. - Chinese Thaw Is Troubling Seoul, *New York Times*, 23.10.1971; str.3
- 87) Kissinger on Excursion, Perhaps to Great Wall, *New York Times*, 23.10.1971; str.3
- 88) Smith, Terence, China's Neighbors Reassess Attitudes In Wake of Thaw, *New York Times*, 24.10.1971; str.1 a 20
- 89) PRESIDENT URGES A REALISTIC VIEW OF HIS TWO TRIPS, *New York Times*, 25.10.1971; str.1
- 90) Frankel, Max, News Analysis, *New York Times*, 26.10.1971; str.1 a 10
- 91) Tanner, Henry, SESSION IS TENSE, *New York Times*, 26.10.1971; str.1 a 10
- 92) Durdin, Tillman, TAIPEI CLINGS TO AFFILIATE TIES, *New York Times*, 27.10.1971; str.1 a 14
- 93) Semple jr., Robert B., NIXON AND PEKING HOPING TO LIMIT SCOPE OF PARLEY, *New York Times*, 28.10.1971; str.1 a 14
- 94) Man in the News (INDEPENDENT YUGOSLAV PREZIDENT) , *New York Times*, 29.10.1971; str.2
- 95) ITALY AND CHINA SIGN 3-YEAR TRADEACCORD, *New York Times*, 30.10.1971; str.3
- 96) Teltsch, Kathleen, Kennedy Blames Nixon for U.N. Attacks, *New York Times*, 30.10.1971; str.1 and 10
- 97) Durdin, Tillman, Taipei Premier Bars Peking 'Deal', *New York Times*, 30.10.1971; str.8
- 98) Hess, John L., UNESCO Declares Peking the 'Legal Representative of China' by a Vote of 25-to-2, *New York Times*, 30.10.1971; str.10
- 99) Texts of China Statements, *New York Times*, 30.10.1971; str.10
- 100) KENNEDY IS REBUKED FOR ATTACK ON NIXON, *New York Times*, 31.10.1971; str.9
- 101) Tanner, Henry, Peking's Listing at the U. N. Will Be Under C for China, *New York Times*, 1.11.1971; str.1 a 8
- 102) Tanner, Henry, U.S Waives Its Visa Rules to Facilitate Arrrival of Chinese Delegates to U.N., *New York Times*, 2.11.1971; str.3
- 103) Sketches of Members of the Delegation, *New York Times*, 3.11.1971; str.10

- 104) Tanner, Henry, China Names U.N. Delegates Due Soon, *New York Times*, 3.11.1971; str.1 a 10
- 105) Robinson, Douglas, Police and U.N. Plan for Arrival of the Chinese, *New York Times*, 3.11.1971; str.10
- 106) Texts of the Chinese Messages, *New York Times*, 3.11.1971; str.10
- 107) Shabad, Theodore, Anniversary Speech in Moscow Hails Trips Abroad by Kremlin's Leaders, *New York Times*, 7.11.1971; str.3
- 108) U.S. COMMUNICATIONS TO CHINA EXPANDED, *New York Times*, 7.11.1971; str.2
- 109) Naughton, James M., NIXON TELLS G.O.P. HIS MAJOR GOALS ARE NONPARTISAN, *New York Times*, 10.11.1971; str.1 a 36
- 110) John Service Calls Taiwan Key Issue for Nixon, *New York Times*, 11.11.1971; str.2
- 111) Tanner, Henry, Peking Delegation in U.S. Greets a 'Great People', *New York Times*, 12.11.1971; str.1 a 16
- 112) Transcript of President Nixon's News Conference on Foreign and Domestic Affairs, *New York Times*, 13.11.1971; str.10
- 113) Gwertzman, Bernard, ROGERS EXPRESSES FEAR OF FULL WAR BY INDIA, PAKISTAN, *New York Times*, 13.11.1971; str.1 a 12
- 114) Szulc, Tad, U.S. AND CHINA SET 2-TIER CONTACTS, *New York Times*, 15.11.1971; str.1 a 15
- 115) Tanner, Henry, CHINA ASSERTS U.N. MUST END CONTROL BY SUPERPOWERS, *New York Times*, 16.11.1971; str.1 a 16
- 116) Szulc, Tad, U.S. ASSAILS CHINA AS 'INTEMPERATE' IN SPEECH AT U.N. , *New York Times*, 17.11.1971; str.1 a 10
- 117) China's Delegates to U.N. Are Listed, With Job Titles, *New York Times*, 18.11.1971; str.5
- 118) United Nations Notes, *New York Times*, 18.11.1971; str.7
- 119) Szulc, Tad, U.S. Mission at U.N. Declines to Clarify Bush's Criticism of Chinese Speech, *New York Times*, 18.11.1971; str.4
- 120) Deliberate Timing Seen, *New York Times*, 19.11.1971; str.5
- 121) Lyons, Richard D., Chinese. Atom Test, First in Year, Held, *New York Times*, 19.11.1971; str.1 a 5

- 122) Mansfield Offers a Pacific Peace Plan, *New York Times*, 19.11.1971; str.6
- 123) Teltsch, Kathleen, CHINA DENOUNCES INDIA AT THE U.N., *New York Times*, 20.11.1971; str.1 a 5
- 124) Japan Regrets China's Test, *New York Times*, 20.11.1971; str.9
- 125) Durdin, Tillman, China's Power Structure Appears Badly Disrupted, *New York Times*, 20.11.1971; str.3
- 126) CHINESE REPORTS CHURCH AUTONOMY, *New York Times*, 22.11.1971; str.4
- 127) Durdin, Tillman, North Vietnam Premier Hails China's Nuclear Gains, *New York Times*, 22.11.1971; str.5
- 128) Increase in Radiation Noted After Chinese Nuclear Test, *New York Times*, 25.11.1971; str.5
- 129) Why, to China in March, Master Kissinger Says, *New York Times*, 25.11.1971; str.5
- 130) Nixon to Meet With Pompidou In the Azores to Discuss Trips, *New York Times*, 25.11.1971; str.1 a 5
- 131) Canada Protests to Peking, *New York Times*, 26.11.1971; str.7
- 132) U.S. MAY ASK U.N, TO WEIGH DISPUTE ON EAST PAKISTAN, *New York Times*, 26.11.1971; str.1 a 8
- 133) Naughton, James M., NIXON AND HEATH TO MEET DEC. 20-21, *New York Times*, 27.11.1971; str.1 a 6
- 134) Pace, Eric, Soviet and China Clash Bitterly in U.N Debate on Disarmament, *New York Times*, 27.11.1971; str.2
- 135) Durdin, Tillman, CHINA SAYS MAO COMMANDS ARMY, *New York Times*, 28.11.1971; str.9
- 136) JAPANESE EXPECT CHINA TRADE GAINS, *New York Times*, 28.11.1971; str.8
- 137) Naughton, James M., Nixon to Meet Sato In California Jan. 6, *New York Times*, 28.11.1971; str.1 a 10
- 138) Naughton, James M., Nixon and Brandt Will Meet Dec. 28, *New York Times*, 29.11.1971; str.1 a 4
- 139) Gwertzman, Bernard, NIXON CHINA VISIT TO START FEB. 21; MAY LAST A WEEK, *New York Times*, 30.11.1971; str.1 a 12

- 140) Lin Aide Reported Ousted, *New York Times*, 30.11.1971; str.3
- 141) Naughton, James M., Nixon, With Wife, to Visit 3 Chinese Cities in 7 Days, *New York Times*, 1.12.1971; str.1 a 5
- 142) Mrs. Nixon Is 'Excited' About Her Trip to China, *New York Times*, 1.12.1971; str.4
- 143) Durdin, Tillman, Peking Denounces Plotters in Party; Attack on Lin Seen, *New York Times*, 2.12.1971; str.1 a 21
- 144) Shabad, Theorode, SOVIET TO WIDEN STUDIES ON CHINA, *New York Times*, 5.12.1971; str.4
- 145) Shabad, Theodore, A PRAVDA ARTICLE ATTACKS MAOISM, *New York Times*, 6.12.1971; str.9
- 146) Szulc, Tad, Nixon Reassures Trudeau On U.S. Ties With Canada, *New York Times*, 7.12.1971; str.1 a 14
- 147) Nixon and Italian Premier To Meet but Date Not Set, *New York Times*, 8.12.1971; str.10
- 148) PEKING ATTEMPTING TO REASSURE PUBLIC, *New York Times*, 11.12.1971; str.8
- 149) Chinese Release Fecteau but Keep Downey in Prison, *New York Times*, 13.12.1971; str.1 a 25
- 150) Nixon Made Appeal To China to Release American Captives, *New York Times*, 14.12.1971; str.1 a 6
- 151) Szulc, Tad, Nixon and Pompidou Meet in Azores, but Hope for Early Accord Fades, *New York Times*, 14.12.1971; str.1 a 10
- 152) They Reach Hawaii, *New York Times*, 14.12.1971; str.6
- 153) Durdin, Tillman, Americans Are Sped to U.S., *New York Times*, 14.12.1971; str.6
- 154) Girl's Parents Had Given Up, *New York Times*, 14.12.1971; str.7
- 155) Asks to See Nixon on China, *New York Times*, 15.12.1971; str.4
- 156) ADVANCES AMAZE FREED AMERICANS, *New York Times*, 15.12.1971; str.3
- 157) Naughton, James M., Nixon May Review Trip Unless Soviet Curbs. India, *New York Times*, 15.12.1971; str.1 a 17
- 158) Sempie jr., Robert B., Nixon and Heath End Talks in Bermuda, *New York Times*, 22.12.1971; str.6

- 159) Smith, Hedrick, Soviet Charges That China Encourages Expansion of U. S. Aggression in Indochina, *New York Times*, 23.12.1971; str.2
- 160) Seoul Receives Assurances From Nixon on China Talks, *New York Times*, 26.12.1971; str.9
- 161) CHINA WIDENS AID; RUSSIA CUTS BACK, *New York Times*, 28.12.1971; str.5
- 162) Excerpts From Laird's News Conference on Bombing of North and Defense Department Activities in '71, *New York Times*, 28.12.1971; str.8
- 163) Kissinger Deputy Heads Team Going To Peking Today, *New York Times*, 29.12.1971; str.10
- 164) 4 Responses Listed, *New York Times*, 30.12.1971; str.9
- 165) Semple jr. Robert B., Nixon and Brandt End Talks in Florida, *New York Times*, 30.12.1971; str.6
- 166) U.S. Group Off for Peking, *New York Times*, 30.12.1971; str.7
- 167) Naughton, James M., Man in the News (Kissinger's No.1 Man), *New York Times*, 31.12.1971; str.3
- 168) Chiang Denies Secret Contacts, *New York Times*, 1.1.1972; str.3
- 169) Shabad, Theodore, Soviet Tells of China Opposition Group, *New York Times*, 1.1.1972; str.3
- 170) Peking Terms 71 a 'Year of Victory', *New York Times*, 1.1.1972; str.3
- 171) Gwertzman, Bernard, U.S. Analyzes Restraint By Peking on Bombings, *New York Times*, 1.1.1972; str.3
- 172) Durdin, Tillman, CHINA ANNOUNCES ECONOMIC GAINS, *New York Times*, 2.1.1972; str.9
- 173) WORLD SHIFT SEEN BY FREEDOM HOUSE, *New York Times*, 2.1.1972; str.8
- 174) Gwertzman, Bernard, He Says U.S. Will Wind Up Its Role bat 25,000 G.I.'s Will Remain, *New York Times*, 3.1.1972; str.1 a 2
- 175) Prial, Frank J., 300 Americans May Be Touring China at Same Time as Nixon, *New York Times*, 4.1.1972; str.1 a 66
- 176) Burns, John, U.S. Party Lands Late in Peking; Attends Dinner in Hall of People, *New York Times*, 4.1.1972; str.9
- 177) Halloran, Richard, Nixon Meeting With Sato In Effort to Rebuild Trust, *New York Times*, 7.1.1972; str.1 a 4

- 178) Chinese Drop 'Anti-Imperialist' From Peking Hospital's Name, *New York Times*, 7.1.1972; str.3
- 179) Semple, Robert B., News Analysis (Nixon's Fence-Mending) , *New York Times*, 8.1.1972; str.8
- 180) Burns, John, Nixon Aides Prepare the Way in China, *New York Times*, 8.1.1972; str.3
- 181) New Envoy to Canada Is Appointed by Peking, *New York Times*, 8.1.1972; str.2
- 182) Peking Confirms Atom Test, *New York Times*, 10.1.1972; str.3
- 183) 12 FROM U.S. GROUP PLAN VISIT TO CHINA, *New York Times*, 11.1.1972; str.9
- 184) U.S. ADVANCE UNIT BACK FROM CHINA, *New York Times*, 11.1.1972; str.9
- 185) Halloran, Richard, Japan's Envoy Warns U.S. Of Risks in Trip to Peking, *New York Times*, 11.1.1972; str.1 a 7
- 186) Mrs. Sun Yat-sen Hails Plans for Nixon's Trip, *New York Times*, 11.1.1972; str.8
- 187) Stewart, Ian, CHINA ANNOUNCES DEATH OF CHEN YI, *New York Times*, 11.1.1972; str.1 a 8
- 188) Semple jr., Robert B., Press Party of 80 to Accompany Nixon; Chou Says Table Tennis Team Would Like to Visit in Spring, *New York Times*, 13.1.1972; str.9
- 189) Senator Buckley in Manila 15.1.1972; str.6
- 190) RUSSIANS PROLONG SYRIAN PORT CALL, *New York Times*, 17.1.1972; str.2
- 191) Lee, John. M., JAPAN WELCOMES PEKING TRADE BIDS, *New York Times*, 18.1.1972; str.7
- 192) Naughton, James M., Nixon's Visit to China Will Be Telecast Live, *New York Times*, 20.1.1972; str.5
- 193) Chen Yi's Successor as Foreign Minister Named, *New York Times*, 20.1.1972; str.10
- 194) Buckley Arrives in Laos, *New York Times*, 21.1.1972; str.9
- 195) Smith, Hedrick, Gromyko Flies to Tokyo In Countermove to Nixon, *New York Times*, 23.1.1972; str.1 a 3
- 196) Buckley, in Taipei, Hails Nationalist Fortitude, *New York Times*, 24.1.1972; str.3

- 197) Lee, John M., Gromyko, in Tokyo, Voices Hope for Closer Relations, *New York Times*, 24.1.1972; str.3
- 198) At a School in Taiwan, U.S. Officials Study Chinese With the Help of Reading Materials From Peking, *New York Times*, 30.1.1972; str.4
- 199) DIGGINGS IN HONAN YIELD TREASURES, *New York Times*, 30.1.1972; str.5
- 200) Lee, John M., SATO SAYS U.S. TIE IS JAPAN'S BEST, *New York Times*, 30.1.1972; str.6
- 201) 80 New Supersonic Jet Fighters Believed Put Into Use by China, *New York Times*, 30.1.1972; str.3
- 202) Beecher, William, IMPROVED MISSILE IN CHINA REPORTED, *New York Times*, 1.2.1972; str.1 a 6
- 203) Smith, Hedrick, On Soviet TV, China is a State of Mind Control, *New York Times*, 1.2.1972; str.2
- 204) Gwertzman, Bernard, U.S.-Soviet Arms Talks To Recess Vienna Round, *New York Times*, 2.2.1972; str.1 a 7
- 205) Burns, John, CREWS FOR U.S. TV ARRIVE IN PEKING, *New York Times*, 2.2.1972; str.9
- 206) Gwertzman, Bernard, Top Aide of Brezhnev Visiting U.S.; Data-Processing His Official Interest, *New York Times*, 3.2.1972; str.8
- 207) ADDED PHONE LINKS TO CHINA REQUESTED, *New York Times*, 4.2.1972; str.2
- 208) Gwertzman, Bernard, Rogers Calls In Dobrynin To Discuss Nixon's Visit, *New York Times*, 5.2.1972; str.3
- 209) ARMY STILL RULES CHINA'S PROVINCES, *New York Times*, 7.2.1972; str.6
- 210) NEWSMEN NAMED FOR TRIP TO CHINA, *New York Times*, 8.2.1972; str.5
- 211) Chou Said to Bar U.S. Visit in View of Taiwan Tie, *New York Times*, 8.2.1972; str.4
- 212) Nixon Has Phone Talk With Argentine Leader, *New York Times*, 8.2.1972; str.5
- 213) Malraux Thinks Mao Will Ask Nixon for Economic Assistance, *New York Times*, 9.2.1972; str.4
- 214) Chinese Airline Is Said to Get Soviet Jets, *New York Times*, 9.2.1972; str.4

- 215) Szulc, Tad, Reduced Tension Sought, *New York Times*, 10.2.1972; str.1 a 21
- 216) Gwertzman, Bernard, NIXON SAYS SOVIET AND U.S. DEFINED PACT ON MISSILES, *New York Times*, 10.2.1972; str.1 a 21
- 217) PEKING AIDE SAYS LIN IS PURGED BUT ALIVE, *New York Times*, 11.2.1972; str.7
- 218) Senator Buckley Says U.S. Fails Its Asian Allies, *New York Times*, 12.2.1972; str.2
- 219) Malraux to Visit President Before the Journey to China, *New York Times*, 12.2.1972; str.4
- 220) Smith, Robert M., White House Inscrutable On Nixon's Cram Course 12.2.1972; str.1 a 13
- 221) Sulzberger, C.L., Bhutto Wants a Defense Pact With U.S. , *New York Times*, 13.2.1972; str.1 a 16
- 222) Smith, Robert M., Official Party Named For Nixon China Trip, *New York Times*, 13.2.1972; str.3
- 223) 12 CHINA VISITORS EMERGE DIVIDED, *New York Times*, 13.2.1972; str.2
- 224) Burks, Edward C., Anti-Peking Signs Mark Chinese New Year Here, *New York Times*, 15.2.1972; str.10
- 225) Rough Outline for Trip Issued by White House, *New York Times*, 15.2.1972; str.6
- 226) Gwertzman, Bernard, CHINA TRADE CURB IS FURTHER EASED BY THE PRESIDENT, *New York Times*, 15.2.1972; str.1 a 6
- 227) 18 More U.S. Technicians In Peking to Await Nixon, *New York Times*, 15.2.1972; str.7
- 228) Intelsat 4 Begins Operation, In Time for Nixon Trip, *New York Times*, 15.2.1972; str.7
- 229) Smith, Hedrick, News Analysis (Soviet Acts to Counter Nixon's Trip to China) , *New York Times*, 15.2.1972; str.4
- 230) Calvin E. Mehlert, *New York Times*, 15.2.1972; str.6
- 231) Szulc, Tad, The China Negotiations, From a Hope to Reality, *New York Times*, 15.2.1972; str.6
- 232) Burns, John, PEKING LIFTS BAN ON A DOZEN BOOKS, *New York Times*, 15.2.1972; str.1 a 7

- 233) Giniger, Henry, Man in the News, *New York Times*, 15.2.1972; str.6
- 234) Ching, Frank, China: It's the Latest American Thing, *New York Times*, 16.2.1972; str.1 a 14
- 235) Whitman, Alden, Edgar Snow Dies; Wrote About China, *New York Times*, 16.2.1972; str.1 a 42
- 236) Buckley Opposes New Easing Of Restraint on China Trade, *New York Times*, 16.2.1972; str.7
- 237) Shabad, Theodore, Soviet Voices Hope for Amity With China, *New York Times*, 17.2.1972; str.8
- 238) Communists Protest U.S. Ban on Paris Session, *New York Times*, 17.2.1972; str.2
- 239) Szulc, Tad, U.S. to Brief Asian Allies Right After Talks in China, *New York Times*, 17.2.1972; str.1 a 13
- 240) Shenker, Israel, City's Police Given Thank-You Dinner By Chinese Mission, *New York Times*, 18.2.1972; str.1 a 15
- 241) Szulc, Tad, PRESIDENT LEAVES ON TRIP TO CHINA; STOPS IN HAWAII, *New York Times*, 18.2.1972; str.1 a 14
- 242) Durdin, Tillman, PEKING SUMS UP ITS DIFFERENCES WITH U.S. POLICY, *New York Times*, 19.2.1972; str.1 a 14
- 243) Nixon, on Stopover in Hawaii, Spends Day of Study and Rest, *New York Times*, 19.2.1972; str.1 a 14
- 244) Frankel, Max, News Analysis (Like a Trip to the Moon) , *New York Times*, 20.2.1972; str.1 a 29
- 245) Lee, John M., NIXON AND PARTY ARRIVE ON NM ON WAY TO PEKING, *New York Times*, 20.2.1972; str.1 a 29
- 246) Frankel, Max, HISTORIC HANDSHAKE: President Nixon being welcomed by Premier Chou En-lai. At the left is Mrs. Nixon., *New York Times*, 21.2.1972; str.1 a 12
- 247) PEKING ATTACKS SATO ON TAIWAN, *New York Times*, 21.2.1972; str.9
- 248) Frankel, Max, SHIFT IN SCHEDULE, *New York Times*, 22.2.1972; str.1 a 14
- 249) Frankel, Max, Reporter's Notebook: Cultural Tremors in the East, *New York Times*, 22.2.1972; str.1 a 14

- 250) Browne, Malcolm W., BHUTTO WELCOMES INDIA'S PROPOSAL, *New York Times*, 23.2.1972; str.8
- 251) Reporter's Notebook: All Peking's a Stage, *New York Times*, 23.2.1972; str.1 a 14
- 252) Frankel, Max, NIXON SEES CHOU IN TWO SESSIONS OF POLICY TALKS, *New York Times*, 23.2.1972; str.1 a 14
- 253) Frankel, Max, Nixon Talks Further With Chou And Drives to View Great Wall, *New York Times*, 24.2.1972; str.1 a 16
- 254) Lee, John M., Display of U.S.-China Goodwill Causing Apprehension in Japan, *New York Times*, 24.2.1972; str.1 a 16
- 255) Reporter's Notebook: Rugged Barriers, *New York Times*, 24.2.1972; str.1 a 16
- 256) Szulc, Tad, JAPAN REJECTED U.S.PLEA ON HANOI, *New York Times*, 25.2.1972; str.1 a 15
- 257) Reporter's Notebook: But Wall Survives, *New York Times*, 25.2.1972; str.1 a 14
- 258) Frankel, Max, Warm Mood Is Continuing To Surround Nixon Trip, *New York Times*, 25.2.1972; str.1 a 14
- 259) 78% in Poll Favor Trip, *New York Times*, 25.2.1972; str.10
- 260) Nixon Invitations in Style Used in Taiwan, *New York Times*, 26.2.1972; str.10
- 261) Transcripts of Toasts by Nixon and Chou at Dinner, *New York Times*, 26.2.1972; str.10
- 262) Frankel, Max, NIXON AND CHOU ARE SAID TO REACH 'BASIC AGREEMENT', *New York Times*, 26.2.1972; str.1 a 10
- 263) Nixon Gift to Mao First Designed as Peace Symbol, *New York Times*, 26.2.1972; str.10
- 264) Mrs. Nixon's Shopping Day: Pajamas, China, *New York Times*, 26.2.1972; str.10
- 265) A Reporter's Notebook: Thousands Bend Backs, *New York Times*, 26.2.1972; str.10
- 266) Frankel, Max, STATEMENT TODAY BY NIXON AN CHOU WILL DEFINE TIES, *New York Times*, 27.2.1972; str.1 a 30
- 267) Frankel, Max, CHINA VISIT ENDS, *New York Times*, 28.2.1972; str.1 a 14
- 268) Durdin, Tillman, TAIPEI IS BITTER, *New York Times*, 28.2.1972; str.1 a 15
- 269) A Reporter's Notebook: 8 Days in a Generation, *New York Times*, 28.2.1972; str.1 a 14

- 270) Rosenbaum, David E. CONGRESS LEADERS PUT OFF COMMENT, *New York Times*, 28.2.1972; str.1 a 14
- 271) Durdin, Tillman, Taipei Says Nixon's Trip Will Not Result in Peace, *New York Times*, 29.2.1972; str.1 a 16
- 272) PRESIDENT HOME AFTER CHINA TRIP; REASSURES ALLIES, *New York Times*, 29.2.1972; str.1 a 16
- 273) Lee, John M., U.S SAYS JAPAN REMAINS KEY ALLY, *New York Times*, 29.2.1972; str.1 a 17
- 274) Soviet Shows Relief At Results of Talks, *New York Times*, 29.2.1972; str.1 a 17
- 275) Semple, Robert B., 2 SENATE LEADERS WILL GO TO CHINA; INVITED BY CHOU, *New York Times*, 1.3.1972; str.1 a 16
- 276) Lee, John M., U.S. Foresees Americans At Next China Trade Fair, *New York Times*, 1.3.1972; str.1 a 16
- 277) Burns, John, PEKING GIVES CHOU ROUSING GREETING, *New York Times*, 1.3.1972; str.1 a 17
- 278) Finney, John W., House Leaders, Indignant, Want to Go to China, Too, *New York Times*, 2.3.1972; str.1 a 14
- 279) Frankel, March, Whole China Communique Was intensely Negotiated, *New York Times*, 2.3.1972; str.1 a 14
- 280) Dale jr. Edwin L., Gold Price Rise Approved By Senate in 86-to-1 Vote, *New York Times*, 2.3.1972; str.1 a 65
- 281) Kissinger Identified as Source Of China Background Briefing, *New York Times*, 3.3.1972; str.3
- 282) Peking Publicity Goes On The Globe and Mall, Toronto, *New York Times*, 3.3.1972; str.3
- 283) South Koreans Briefed, *New York Times*, 3.3.1972; str.3
- 284) Szulc, Tad, Rogers Assures Taiwan On Defense Commitment, *New York Times*, 3.3.1972; str.3
- 285) Green Arrives in Taipei, *New York Times*, 3.3.1972; str.3
- 286) Marcos Awaits Arrival, *New York Times*, 3.3.1972; str.3
- 287) CHINA TRADE DEALS ANNOUNCED BY U.S., *New York Times*, 3.3.1972; str.4

- 288) Peking, in Attack on Sato, Says Japan Covets Taiwan, *New York Times*, 4.3.1972; str.2
- 289) Durdin, Tillman, Taiwan Hears Nixon Aide and Hints a Softer View, *New York Times*, 4.3.1972; str.3
- 290) U.S. STAND IN CHINA ASSAILED BY HANOI, *New York Times*, 4.3.1972; str.3
- 291) Giniger, Henry, Allies Clear Sale of U.S. Station to China, *New York Times*, 4.3.1972; str.2
- 292) Durdin, Tillman, TAIWAN ASSESSES DIPLOMATIC LOSS, *New York Times*, 5.3.1972; str.7
- 293) PHILIPPINES GIVEN ASSURANCES BY U.S., *New York Times*, 5.3.1972; str.6
- 294) HONG KONG FINDS HOPE IN NIXON TRIP, *New York Times*, 5.3.1972; str.6
- 295) Szulc, Tad, CHINA INCREASING HER FOREIGN AID, *New York Times*, 5.3.1972; str.5
- 296) New Australian Mission in Hong Kong to Woo Peking, *New York Times*, 7.3.1972; str.3
- 297) Butterfield, Fox, Green Says He Assured Saigon on Policy of U.S., *New York Times*, 7.3.1972; str.3
- 298) Nixon Meets-Taipei Envoy, *New York Times*, 7.3.1972; str.3
- 299) Green in Bangkok After 2 Quick Stops, *New York Times*, 8.3.1972; str.8
- 300) Taiwan Welcomes 3 U.S. Reporters Who Visited China, *New York Times*, 8.3.1972; str.8
- 301) Gwertzman, Bernard, Rogers Cautions Congress On Relations With Soviet, *New York Times*, 8.3.1972; str.1 a 13
- 302) KISSINGER DISCUSSES TRIP WITH BUCKLEY, *New York Times*, 8.3.1972; str.6
- 303) China's Envoy to Ottawa Yao Kuang, *New York Times*, 9.3.1972; str.2
- 304) U.S. Official Briefs Thailand's Leaders On the Nixon Visit, *New York Times*, 9.3.1972; str.9
- 305) Cambodian Assured, *New York Times*, 9.3.1972; str.9

- 306) Middleton, Drew, Invasion of Taiwan: The Price for Peking Would Be High, *New York Times*, 9.3.1972; str.5
- 307) Gwertzman, Bernard, ROGERS DEFENDS ASIAN ALLIANCES, *New York Times*, 9.3.1972; str.1 a 6
- 308) U.S Aide Arrives to Inform Malaysians on Nixon Visit, *New York Times*, 10.3.1972; str.5
- 309) Durdin, Tillman, CHINA DENOUNCES U.S. AIR ATTACKS, *New York Times*, 10.3.1972; str.7
- 310) Sulzberger, C. L., SATO SEES PEKING LIMITING HANOI AID, *New York Times*, 10.3.1972; str.1 a 5
- 311) Szulc, Tad, U.S. AND CHINA PICK PARIS EMBASSIES FOR NEW CONTACTS, *New York Times*, 11.3.1972; str.1 a 4
- 312) Taiwan Envoy Says U.S. Assured. Him on 'Deals', *New York Times*, 11.3.1972; str.6
- 313) Lee, John, M., JAPAN SEES HOPES ON CHINESE TRADE, *New York Times*, 11.3.1972; str. 5
- 314) Durdin, Tillman, CHINA DENOUNCES JAPAN ON TAIWAN, *New York Times*, 12.3.1972; str.6
- 315) Mainland Chinese Have Risen in Favor In U.S., Poll Finds, *New York Times*, 12.3.1972; str.5
- 316) ASIANS REASSURED, NIXON'S ENVOY SAYS, *New York Times*, 12.3.1972; str.6
- 317) Giniger, Henry, PARIS IS PLEASED TO BE TALK SITE, *New York Times*, 12.3.1972; str.5
- 318) Sterda, James P., Some Chinese in Malaysia Offer Complicated Theories on the Nixon Trip—Others Just Shrug, *New York Times*, 12.3.1972; str.4
- 319) Halloran, Richard, Ex-Agent Sees 'Revolutionary Potential' on Taiwan, *New York Times*, 12.3.1972; str.3
- 320) Britain and China to Establish Full Ties, *New York Times*, 13.3.1972; str.1 a 4
- 321) Peking Mission in Guyana, *New York Times*, 13.3.1972; str.6
- 322) Green Confers in Jakarta, *New York Times*, 13.3.1972; str.4
- 323) Green, in Australia, Terms Nixon Trip a Path to Peace, *New York Times*, 14.2.1972; str.2

- 324) Shuster, Alvin, London in Peking Accord; To Close Taiwan Offices, *New York Times*, 14.3.1972; str.1 a 15
- 325) Hofman, Paul, Italian Communist Leader Asks Soviet-Chinese Unity, *New York Times*, 14.3.1972; str.3
- 326) TAIWAN BANK ASSETS CLAIMED BY PEKING, *New York Times*, 14.3.1972; str.5
- 327) Giniger, Henry, PARIS TALKS BEGUN BY U.S AND CHINA IN ‘CORDIAL’ MOOD, *New York Times*, 14.3.1972; str.1 a 16
- 328) CONFIDENCE VOICED IN ENVOY TO PARIS, *New York Times*, 17.3.1972; str.8
- 329) Teltsch, Kathleen, Chinese Mission Buys a Motel on West Side, *New York Times*, 17.3.1972; str.8
- 330) Beecher, William, Air Force Plans Cutback Of Its Planes on Taiwan, *New York Times*, 18.3.1972; str.1 a 4
- 331) Nuclear Test by China InAtmosphere Reported, *New York Times*, 19.3.1972; str.3
- 332) Durdin, Tillman, Special Units Halt Sinking of Shanghai, *New York Times*, 19.3.1972; str.6
- 333) Kaufman, Michael T., West Siders Prepare for Chinese, *New York Times*, 20.3.1972; str.1 a 18
- 334) U.S. and Chinese Envoys in Paris Talk for Hour at Second Meeting, *New York Times*, 21.2.1972; str.4
- 335) Markham, James M., PRESIDENT CALLS FOR ‘TOTAL WAR’ ON U.S. ADDICTION, *New York Times*, 21.3.1972; str.1 a 31
- 336) Shabad, Theodore, BREDINEV VOICES HOPE NIXON VISIT WILL IMPROVE TIES, *New York Times*, 21.3.1972; str.1 a 12
- 337) Gwertzman, Bernard, BREZHNEV SPEECH IS PRAISED BY U.S., *New York Times*, 22.3.1972; str.2 a 12
- 338) Gwertzman, Bernard, Green Reports Wide Asian Concern Over Aid Cuts, *New York Times*, 24.3.1972; str.3
- 339) Gwertzman, Bernard, NIXON SAYS PACT ON ARMS DEPENDS ON MOSCOW TRIP, *New York Times*, 25.3.1972; str.1 a 5

- 340) Teltsch, Kathleen, TALKS ON SEABED SHOW LITTLE GAIN, *New York Times*, 2.4.1972; str.10
- 341) Smith, William D., U.S. Company Is Invited to Canton Fair, *New York Times*, 4.4.1972; str.4
- 342) China's Nuclear Test Raised U.S. Radiation, *New York Times*, 4.4.1972; str.4
- 343) A Few U.S. Businessmen To Get China Invitations, *New York Times*, 5.4.1972; str.3
- 344) Smith, William D., China Is Inviting Macy's To the Canton Trade Fair, *New York Times*, 8.4.1972; str.2
- 345) Durdin, Tillman, China Shifts a Former Deputy Of Lin Piao From His Position, *New York Times*, 9.4.1972; str.3
- 346) Chinese Are Reported Fighting Hailstorms With Crude Cannon, *New York Times*, 9.4.1972 pg.3
- 347) Mintoff Says Malta and China Are Near a Trade Pact, *New York Times*, 10.4.1972; str.2
- 348) Burns, John, Chinese Military Base Shows Links With Peasants, *New York Times*, 10.4.1972; str.1 a 2
- 349) Senate Panel Drops Inquiry Into the Watson Incident, *New York Times*, 12.4.1972; str.7
- 350) Senate Chiefs in Peking For Three-Week Visit, *New York Times*, 19.4.1972; str.4
- 351) Chinese Team Greeted by President, *New York Times*, 19.4.1972; str.1 a 4
- 352) Durdin, Tillman, U.S. Businessmen at Canton Fair Sign First Deals With the Chinese, *New York Times*, 28.4.1972; str.3
- 353) Peking to Be 'Beijing' In New Romanized Form, *New York Times*, 2.6.1975; str.4
- 354) Gwertzman, Bernard, CHINA SEEN BUYING LESS FROM THE U.S., *New York Times*, 3.6.1975; str.9
- 355) Wren, Christopher, S., PEKING DIPLOMACY WORRIES MOSCOW, *New York Times*, 4.6.1975; str.9

- 356) Gwertzman, Bernard, U.S. HAS REMOVED COMBAT AIRCRAFT BASED ON TAIWAN, *New York Times*, 8.6.1975; str.1 a 4
- 357) Chinese Journalists Learn to Be Bridge To the Work Force, *New York Times*, 8.6.1975; str.5
- 358) China and Taiwan in a Dispute Over Body of Freed Ex-Officer, *New York Times*, 14.6.1975; str.6
- 359) Wren, Christopher S., SOVIET CAUTIONS JAPAN ON PEKING, *New York Times*, 19.6.1975; str.9
- 360) World News Briefs, *New York Times*, 22.6.1975; str.7
- 361) Thai Reports Mao Thinks Well of Nixon And Defends Taping, *New York Times*, 10.7.1975; str.5
- 362) Butterfield, Fox, China Intensifies Denunciation of Soviet, *New York Times*, 11.7.1975; str.4
- 363) Chinese Discover A Pottery 'Army' Buried 2,000 Years, *New York Times*, 12.7.1975; str.1 a 4
- 364) China Cuts Arms Spending, C.I.A. Says, *New York Times*, 16.7.1975; str.3
- 365) Front Page 1 -- No Title, *New York Times*, 17.7.1975
- 366) Chinese Attempting to Spur Increases in Iron and Steel, *New York Times*, 20.7.1975; str.4
- 367) Butterfield, Fox, On China's Economy, Outpouring of Cheer, *New York Times*, 23.7.1975; str.8
- 368) Soviet-Chinese Trade Pact, *New York Times*, 24.7.1975; str.9
- 369) Butterfield, Fox, China Sends Troops To Troubled Plants In Major Coast City, *New York Times*, 29.7.1975; str.1 a 6
- 370) Butterfield, Fox, Shift in China's Military Displayed at a Banquet, *New York Times*, 2.8.1975; str.4
- 371) 'Rehabilitation' Astonishes, *New York Times*, 2.8.1975; str.4
- 372) U.S. VISITORS BID CHINA CURB KOREA, *New York Times*, 7.8.1975; str.6
- 373) Butterfield, Fox, CHINA HAS BUILT BIG-POWER NAVY, *New York Times*, 10.8.1975; str.6
- 374) CRITICAL HANDBILLS DELIVERED IN PEKING, *New York Times*, 11.8.1975; str.4

- 375) Chinese Aide Gives Description of Public Execution, *New York Times*, 13.8.1975; str.8
- 376) Chinese Crop Periled By Flood and Drought, *New York Times*, 15.8.1975; str.6
- 377) China's Summer Crops Reported at Peak Yield, *New York Times*, 17.8.1975; str.8
- 378) Butterfield, Fox, CHINA COMBATING FACTIONAL STRIFE, *New York Times*, 19.8.1975; str.1 a 7
- 379) Purged Peking Aide Gets New Post, *New York Times*, 25.8.1975; str.8
- 380) Butterfield, Fox, 'Play Ball!' Is the Cry In Peking, *New York Times*, 27.8.1975; str.6
- 381) World News Briefs, *New York Times*, 31.8.1975; str.7
- 382) In China, a New Life For Mongol Minority, *New York Times*, 31.8.1975; str.2
- 383) Munro, Ross H., China's Mongols Have Special Status in Their Region, *New York Times*, 1.9.1975; str.2
- 384) Munro, Ross H., Inner Mongolians Appear in Force For Mere Peek at Foreign Visitors, *New York Times*, 2.9.1975; str.2
- 385) Freed Nationalists Find Taiwan Closed, So Return to China, *New York Times*, 2.9.1975; str.3
- 386) Semple jr., Robert B., West Relying More on Weapons Sales to Mideast, *New York Times*, 5.9.1975; str.3
- 387) Gelb, Leslie H., China Expected to Become A Major Producer of Oil, *New York Times*, 5.9.1975; str.1 a 8
- 388) Naughton, James M., Ford Repeats Conservative Line In Speeches to G.O.P. on Coast, *New York Times*, 5.9.1975; str.9
- 389) CHINA IS PRESSING BIRTH-CURB DRIVE, *New York Times*, 8.9.1975; str.8
- 390) China's National Games Open With a Spectacle, *New York Times*, 13.9.1975; str.8
- 391) Chinese Formally Open Trade With the Common Market, *New York Times*, 16.9.1975; str.8
- 392) Butterfield, Fox, CHINA OPENS TALK ON AGRICULTURE, *New York Times*, 17.9.1975; str.7
- 393) Article 1 -- No Title, *New York Times*, 18.9.1975; str.3

- 394) Andelman, David A., Thais Reject Chinese Oil As Too Waxy to Refine, *New York Times*, 19.9.1975; str.3
- 395) Ching, Frank, Peking Frees 144 Seized In '60s in Raids by Taipei, *New York Times*, 23.9.1975; str.8
- 396) Ford Meets Chinese Group Of Scientists at White House, *New York Times*, 28.9.1975; str.7
- 397) Kissinger and Argentine Official Meet Here on Closer Relations, *New York Times*, 29.9.1975; str.4
- 398) 65 FREED BY PEKING TO ASK TAIWAN VISA, *New York Times*, 30.9.1975; str.10
- 399) CHINA CELEBRATES 26TH ANNIVERSARY, *New York Times*, 2.10.1975; str.9
- 400) Long-Embattled Sinkiang Building a New Life, *New York Times*, 3.10.1975; str.10
- 401) Gelb, Leslie H., China Seeking Advanced U. S. Computer, *New York Times*, 4.10.1975; str.3
- 402) Butterfield, Fox, Old Chinese Tale, Modern Puzzle, *New York Times*, 4.10.1975; str.3
- 403) U.S. GROUP LEAVES FOR VISIT TO CHINA, *New York Times*, 4.10.1975; str.4
- 404) Sullivan, Walter, Scientists Say Collisions of 3 Continents Formed Asia, *New York Times*, 9.10.1975; str.1 a 48
- 405) Troops in Shanghai Put to Work at Port And in Some Plants, *New York Times*, 10.10.1975; str.6
- 406) CHINA DENOUNCES U. S. ON TIBETANS, *New York Times*, 15.10.1975; str.9
- 407) GOLDWATER URGES FORD TO VISIT TAIPEI, *New York Times*, 16.10.1975; str.10
- 408) Topping, Audrey, Chinese Unearthing 2,200-Year Old Life Size Clay Soldiers, *New York Times*, 16.10.1975; str.10
- 409) Binder, David, Kissinger Apologizes for Overheard Words on Nixon, *New York Times*, 17.10.1975; str.3

- 410) Associated Press LEAVING FOR CHINA: Secretary of State Kissinger shaking hands with Han Hsu of the Chinese liaison office in Washington. Mr. Kissinger is expected to arrive in Peking tomorrow for a five-day visit to arrange for a tour by President Ford. Mr. Ford's trip is expected to begin sometime after Thanksgiving. , *New York Times*, 18.10.1975; str.3
- 411) Butterfield, Fox, Free Congressional Trips to Taiwan Are Linked to the Nationalist Government, *New York Times*, 18.10.1975; str.3
- 412) Gelb, Leslie H., KISSINGER INTENDS TO ASSURE PEKING ON U.S.-SOVIET TIE, *New York Times*, 19.10.1975; str.1 a 18
- 413) China to Stress Steel, *New York Times*, 20.10.1975; str.3
- 414) Gelb, Leslie H., KISSINGER WARNED BY CHINA OF PERIL IN DETENTE POLICY, *New York Times*, 20.10.1975; str.1 a 12
- 415) Kissinger Confers With Chou's Deputy In Peking 4 Hours, *New York Times*, 21.10.1975; str.5
- 416) Gelb, Leslie H., KISSINGER AND MAO IN 'USEFUL', *New York Times*, 22.10.1975; str.9
- 417) Butterfield, Fox, CHINESE PREPARE TO SPUR FARMING, *New York Times*, 22.10.1975; str.8
- 418) Tolchin, Martin, SENATORS AGREE TO CONSIDER BILL TO ASSIST THE CITY But 7-6 Vote on Measure to Guarantee Bonds Indicates a Fight on Final Action PROPOSAL IS STRINGENT Added State Tax and Bank Outlays Required—Board Would Oversee Progress, *New York Times*, 22.10.1975; str.1 a 50
- 419) Gelb, Leslie H., Peking Atmosphere Chilly As Kissinger Ends Talks, *New York Times*, 23.10.1975; str.1 a 9
- 420) U. S. SAID TO DROP IN CHINA'S ESTEEM, *New York Times*, 24.10.1975; str.6
- 421) Gelb, Leslie H., China a Blur of Images on Kissinger's Trip, *New York Times*, 24.10.1975; str.6
- 422) KISSINGER IS HOME FROM CHINA TALKS, *New York Times*, 25.10.1975; str.4

- 423) Front Page 1 -- No Title, *New York Times*, 26.10.1975; str.1
- 424) Schmidt Holds Final Talks With High Chinese Official, *New York Times*, 1.11.1975; str.7
- 425) Front Page 1 -- No Title, *New York Times*, 1.11.1975; str.1
- 426) Gelb, Leslie H., FORD DISCHARGES SCHLESINGER AND COLBY AND ASKS KISSINGER TO GIVE UP HIS SECURITY POST, *New York Times*, 3.11.1975; str.1 a 12
- 427) Butterfield, Fox, Clues to China's Political Life Sought Below Surface Tranquillity, *New York Times*, 4.11.1975; str.4
- 428) Naughton, James M., SWEEPING CHANGE, *New York Times*, 4.11.1975; str.1 a 25
- 429) Gelb, Leslie H., DATE OF FORD TRIP TO CHINA IN DOUBT, *New York Times*, 5.11.1975; str.9
- 430) Gallup Poll Finds 61 Percent Favor Recognition of China, *New York Times*, 7.11.1975; str.6
- 431) Shipler, David K., Soviet Omits Big Missiles From Red Square Parade, *New York Times*, 8.11.1975; str.6
- 432) CHINA DISPLEASED WITH THE OUSTER OF SCHLESINGER, *New York Times*, 9.11.1975; str.1 a 31
- 433) Farnsworth, Clyde H., CHINA'S DEPOSITS OF OIL SPUR TRADE, *New York Times*, 10.11.1975; str.6
- 434) Trip by Ford to China Expected on Dec. 1 to 4, *New York Times*, 13.11.1975; str.5
- 435) Ford's 4-Day China Visit To Exclude Sightseeing, *New York Times*, 14.11.1975; str.4
- 436) FORD SCHEDULE SET FOR. VISIT TO PEKING, *New York Times*, 24.11.1975; str.10
- 437) Binder, David, KISSINGER WARNS SOVIET AND CUBA ON AID TO ANGOLA, *New York Times*, 25.11.1975; str.1 a 5
- 438) Sterba, James P., Peking Purchasing U.S. Oil Equipment To Step Up Output, *New York Times*, 28.11.1975; str.1 a 63

- 439) Butterfield, Fox, Mao's Wife Is Reported Under Attack, *New York Times*, 28.11.1975; str.1 a 14
- 440) Binder, David, U.S. Stays Out of Angola, Kissinger Says, *New York Times*, 29.11.1975; str.3
- 441) Naughton, James M., FORD, IN ALASKA, PRAISES PIPELINE AND LINKS TO ASIA, *New York Times*, 30.11.1975; str.1 a 29
- 442) Butterfield, Fox, Peking Is Dubious About Substantial Improvements, *New York Times*, 30.11.1975; str.1 a 28
- 443) Gelb, Leslie H., Washington Senses a Loss of Leverage Against Soviet, *New York Times*, 30.11.1975; str.1 a 28
- 444) PRESIDENT ARRIVES IN CHINA FOR TALKS, *New York Times*, 1.12.1975; str.1 a 12
- 445) Naughton, James M., FORD AND CHINESE DEFEND ATTITUDES TOWARD RUSSIANS, *New York Times*, 2.12.1975; str.1 a 21
- 446) Shipler, David K., SOVIET DENOUNCES THE U.S. ON ANGOLA, *New York Times*, 2.12.1975; str.7
- 447) Kovach, Bill, FORD MEETS MAO IN 'EARNEST' TALK, *New York Times*, 3.12.1975; str.1 a 20
- 448) Naughton, James M., FORD AND CHINESE OMIT COMMUNIQUE ON PEKING TALKS, *New York Times*, 4.12.1975; str.1 a 23
- 449) Naughton, James M., FORD QUILTS CHINA; SOME GAINS SEEN, *New York Times*, 5.12.1975; str.1 a 18
- 450) World News Briefs, *New York Times*, 14.12.1975; str.5
- 451) Butterfield, Fox, Mao Asks China to Avoid Sliding Into the Easy Life, *New York Times*, 2.1.1976; str.1 a 4
- 452) CONGRESS GROUP CHIDED IN PEKING, *New York Times*, 3.1.1976; str.2
- 453) City Hands on China's Farms Say They Reap Benefits, *New York Times*, 4.1.1976; str.10
- 454) Butterfield, Fox, The Chou Legacy, *New York Times*, 9.1.1976; str.1 a 11
- 455) Chou En-lai Is Dead in Peking at 78; Premier Since Reds Won Power in '49, *New York Times*, 9.1.1976; str.1 a 11
- 456) TAIPEI APPRAISES CHOU WITH RANCOR, *New York Times*, 10.1.1976; str.4

- 457) Soviet Sends Condolences To China on Chou's Death, *New York Times*, 10.1.1976; str.4
- 458) Butterfield, Fox, Large Meeting in Peking Held After Chou's Death, *New York Times*, 10.1.1976; str.3
- 459) Munro, Ross H., On a Train in Manchuria: Sudden News, Slow Grief, *New York Times*, 10.1.1976; str.4
- 460) Holles, Everett R., Nixon Backing Ford With Private Moves, Shuns a Public Role, *New York Times*, 11.1.1976; str.1 a 39
- 461) Halloran, Richard, Japan and Soviet Remain at Odds in Treaty Talks, *New York Times*, 11.1.1976; str.2
- 462) Chou En-lai Lies in State In a Hospital, *New York Times*, 11.1.1976; str.9
- 463) Death of Chou Brings 5 to Forefront in Peking Ranks, *New York Times*, 12.1.1976; str.8
- 464) A Vast Throng Watches Chou En-lai's Cortege, *New York Times*, 12.1.1976; str.1 a 10
- 465) Halloran, Richard, GROMYKO WARNS JAPAN ON CHINESE, *New York Times*, 13.1.1976; str.4
- 466) Halloran, Richard, Japan to Sign China Pact Despite Soviet Warnings, *New York Times*, 14.1.1976; str.1 a 2
- 467) Wren, Christopher S., Pravda Article Charges Peking With New Propaganda Attack, *New York Times*, 17.1.1976; str.9
- 468) Crewdson, John M., Pose as Journalists Laid to Rest in C.I.A., *New York Times*, 23.1.1976; str.1 a 8
- 469) POST-CHOU DANGER IS SEEN BY MOSCOW, *New York Times*, 24.1.1976; str.4
- 470) 45 Are Reported Dead In China Airline Crash, *New York Times*, 24.1.1976; str.5
- 471) For First Time, China Reports Air Disaster, *New York Times*, 25.1.1976; str.6
- 472) Butterfield, Fox, CHINA RESTRAINING SCHOOLING DEBATE, *New York Times*, 26.1.1976; str.9
- 473) Tokyo Reports Radiation Up, *New York Times*, 1.2.1976; str.5